

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ
KORUNMASI İLE HAYVANLARA
EZİYET VE KÖTÜ MUAMELELERİN
ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)
TUTANAK DERGİSİ**

**2'nci Toplantı
22 Mayıs 2019 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu'nun, genel anlamda hayvan hakları, Genel Müdürlüğün bu konudaki görevleri ve öneriler hakkında sunumu

2.- Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcısı Abuzer Yazıcıoğlu'nun, hayvanların haklarının korunmasındaki mevcut yasal durum, adli konular ve öneriler hakkında sunumu

III.- KARARLAR

A)KOMİSYON KARARLARI

1.- Merkez Av Komisyonunun çalışmalarına ilişkin olarak avcılığın 3 gün süreyle sınırlı tutulmasına, nesli tehlike sınırlarında olan elmabaş patka ve üveyik kuşlarının avlanmasının yasaklanmasına, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınan Kızılırmak Deltası'nda avcılığın sınırlandırılması konularında tavsiye kararı alınmasına ve bugün ilgili kuruma bildirilmesine ilişkin karar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE
KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)

—●—
2'nci Toplantı
22 Mayıs 2019 Çarşamba

—●—
I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.00'de açıldı.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu tarafından, genel anlamda hayvan hakları, Genel Müdürlüğün bu konudaki görevleri ve öneriler,

Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcısı Abuzer Yazıcıoğlu tarafından, hayvanların haklarının korunmasındaki mevcut yasal durum, adli konular ve öneriler,

Hakkında birer sunum yapıldı.

Merkez Av Komisyonunun çalışmalarına ilişkin olarak avcılığın 3 gün süreyle sınırlı tutulması, nesli tehlike sınırlarında olan elmabaş patka ve üveyik kuşlarının avlanmasının yasaklanması, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınan Kızılırmak Deltası'nda avcılığın sınırlandırılması konularında tavsiye kararı alınması ve bugün ilgili kuruma bildirilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 13.11'de toplantıya son verildi.

—●—

22 Mayıs 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN : Mustafa YEL (Tekirdağ)

BAŞKAN VEKİLİ : Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ : Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP : Zeynep YILDIZ (Ankara)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şu anda Komisyon toplantımıza başlamak için yeterli çoğunluğumuz var.

Herkese, Hayvan Hakları Araştırma Komisyonumuzun bu 2'nci toplantısına hoş geldiniz diyorum ve toplantımıza başlıyoruz.

Bugün aramıza, Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünden ve Adalet Bakanlığından hayvan haklarıyla ilgili görüşlerini belirtmek, Komisyonumuza sunum yapmak ve soru-cevap şeklinde bizim de bilgilendirilmek üzere davet ettiğimiz arkadaşlar katıldılar. Ben tekrardan hoş geldiniz diyorum.

Bu konuda, öncelikle Tarım ve Orman Bakanlığından Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcımız Sayın Erdem İsmetoğlu, Daire Başkanımız Selim Karaca, çalışma grup sorumlusu Hayriye Eren ve Adalet Bakanlığımızdan Mevzuat Genel Müdür Yardımcımız Abuzer Yazıcıoğlu, Daire Başkanımız Sayın Murat Çetinkaya aramızdalar.

Öncelikle söz almak isteyen Tarım ve Orman Bakanlığımızdan Genel Müdür Yardımcımız Erdem Bey'e sözü bırakıyorum.

Buyurun.

II.- SUNUMLAR

1.- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu'nun, genel anlamda hayvan hakları, Genel Müdürlüğün bu konudaki görevleri ve öneriler hakkında sunumu

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Bakanlığımız koordinasyon, denetim ve bütçe imkânları kapsamında mali destek sağlama görevlerini yüklemektedir. Demek ki Bakanlığımız burada sadece koordinasyon, denetim -bunun altını çizmek istiyorum- ve bütçe imkânları kapsamında mali destek sağlamakla görevli. Bu çerçevede Bakanlığımızca yapılan çalışmaları: Bakanlığımızca bütçe imkânı dâhilinde hayvan bakımevi, yapımı ve sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması maksadıyla yerel yönetimlere mali destek sağlanmıştır. Bakanlığımızca hayvan bakımevi yapımı maksadıyla 2009 ile 2018 yılları arasında 60 tane yerel yönetime toplam olarak 31 milyon 829 bin küsur lira mali destek sağlanmıştır. Yine Bakanlığımız 2017 ile 2018 yılları arasında 5 milyon liraya yakın kısırlaştırmaya yönelik olarak bir mali destek sağlamıştır.

Tabii bu yerel yönetimlere de aynı yasa sorumluluklar vermektedir. İki ayağı var aslında. Bir, Bakanlığımızca verdiği bir sorumluluk var, bir de yerel yönetimlere verdiği sorumluluk var. Bu iki ayak, iki sistem bir arada çalıştığı zaman sonuç alınması kaçınılmaz. Yerel yönetimlere de sahipsiz

hayvanların rehabilitasyonu ile ilgili çalışmalar yine bırakılmıştır. Ne demek bu? Hayvanlar, sahipsiz hayvanlar bulundukları yerlerden toplanılacak, geçici bakımevlerine getirilecek -bunu belediye sağlayacak- orada birtakım aşıları yapıldıktan sonra da kısırlaştırılmak suretiyle tekrar alındıkları yere bırakılacak. Belediyenin asli görevi de bu.

Şimdi belediyelerin bu asli göreviyle ilgili 2004 yılından 2018 yılına kadar yapmış olduğu toplam kısırlaştırma 1 milyon 198 bin, yani on dört yılda ortalamasını alırsak yılda 85 bin bir kısırlaştırma söz konusudur Sayın Başkanım. Son yıllarda da bu kısırlaştırma -tabloda kısırlaştırılan hayvan sütununa baktığımızda- 2017’de 200 bin küsur ve 2018’de de yine 162 bin kısırlaştırma görmekteyiz. Yani son yıllarda yapılan kısırlaştırma artık yılda ortalama 85 bin değil de 200 bine kadar çıkmıştır.

Şimdi problem nedir? Yani karşılaştığımız bunca ortada konuşulan, basında yer alan problemimiz nedir? Problemimiz, şu anda, Sayın Başkanım, Türkiye genelinde sahipsiz hayvan olarak sokaklarda yaşayan sayının 2 milyon olduğunu düşünmekteyiz. 2 milyon sahipsiz hayvan sokaklarda yaşamaktadır. Bu hayvanlardan 1 milyonu -yani 1 milyon 200 bin de onun 200 bininin yaşı geldikçe öldüğünü varsayıyoruz- aşı, 1 milyonu ise aşısız. Yani aşısız derken kısırlaştırılmamış olarak durmaktadır. Yani 1 milyon kısırlaştırılmamış hayvanımız mevcut.

Şimdi, tabii bu kısırlaştırılma olmadığında veya sokakta bu 2 milyon hayvanın getirmiş olduğu sıkıntılar nedir? Bu sahipsiz hayvanlardan mütevellit en önemlisi kuduz hastalığının yaygın hâle gelmesi ortaya çıkıyor. Yine bu kuduz hastalığıyla beraber sayıları artan sahipsiz hayvanlar besin bulmakta çok güçlük çekiyor, insanlarla hayvanlar arasında bir çatışma meydana geliyor. Bir taraftan ısırılmalar, yaralanmalar, hatta bazen ölümlere kadar gidiyor bu. Bir taraftan da yine hayvanların zehirlenmesi, onların öldürülmesi, hem insan zarar görüyor, hem hayvan zarar görüyor. Aslında aynı ortam bu iki gruba yetmiyor.

Bu ısırma vakasından mütevellit veya bu kuduz ihtimaline yönelik olarak yılda 200 bin kişi kuduz şüphesiyle hastanelere başvurmaktadır ve bu insanlara yapılan yıllık aşı maliyeti 13 milyon liradır.

Burada da Sayın Başkanım, ısırma ve saldırı vakalarını görüyoruz. Bunları birçok medyada veya birçok yerlerde izledik, gördük, sosyal medyada gördük. Yine burada zarar görmüş işte çocuk var, insanlar var. Yine burada da bu sefer tersine, zarar gören hayvanlar var. Yani bir taraftan -demin söylediğim gibi- insanlar zarar görürken, diğer taraftan da insanlar tarafından hayvanlar katledilmekte, zehirlenmekte, öldürülmekte, zulmedilmekte.

Tabii bu sahipsiz hayvanlar ile insanların çatışması neticesinde -demin de ifade ettim- ölümler, yaralanmalar, birtakım sıkıntılar devam ediyor. Şimdi buradaki sorunun kaynağı da şu Sayın Başkanım: Demin demiştim ki 2 milyon hayvan var demiştim, 1 milyonu kısırlaştırılmış, 1 milyonu kısırlaştırılmamış. Belediyeler en iyi ihtimalle -o son yıllarda yapmış olduğu- yılda 200 bin kısırlaştırma yapmaya devam etseler yani bu çerçevede devam etseler, 200 kısırlaştırıyoruz, yaklaşık olarak 300 üüyor. Yani her yıl artıyor. Çünkü 200 kısırlaştırdığımız zaman diğer 800 üremeye devam ediyor. Bu sefer diyoruz ki on dört yıldır kısırlaştırmışız, on dört yıldır bununla ilgili uğraş vermişiz, müthiş kaynaklar aktarmışız ama hayvan sayımız artmış ve çatışma da artarak devam etmiş. Buradaki sorun şu aslında -sorunu çözmek çok basit olmakla beraber yani o kadar basit olmasına rağmen tabii şu ana kadar oraya demek ki parmak basamadık- 200 değil de 500 bin hayvan kısırlaştırmamız lazım. Eğer 500 bin hayvan kısırlaştırsak üç yıl içerisinde sokakta kısırlaştırılmamış hayvan kalmaz. Dolayısıyla sokaktaki bütün hayvanlar kısırlaştırılmış olduğundan ömürleri gelen ölecek, üç beş sene içerisinde sokakta hayvan bulma imkânı kalmayacak. Yani 2 milyon hayvan üç beş sene içerisinde, Sayın Başkanım, temizlenip gidecek, ölecek. Ondan sonra sahipli hayvanlar kalacak. Zaten de yaşamızda sahipli hayvanları kontrol etmek kolay. Bunlara çip takılıyor, bunlar kayıt altına alınıyor. Eğer bırakılırsa

onun sahibini bulma imkânı var, sahiplendirme imkânı var. Genelde cins hayvanlardır bunlar. Bizim, önce sokakta olan şu 2 milyon hayvanın üremesini durdurup, var olanlar zaman içerisinde tedricen azalıp bir noktaya gelindiğinde artık sokakta hayvan olmaması yönünde çalışma yapmamız lazım.

BAŞKAN – Sadece dişi hayvanları mı kısırlaştırıyoruz yoksa erkek-dişi, ikisini de mi?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İkisine de yapılabilir ama daha çok tabii dişi üzerinde gitmek lazım.

BAŞKAN – Yani o bahsettiğiniz kısırlaştırılmamış sayısı böylece düşmüş olmuyor mu? Yani sadece dişileri biz kısırlaştırdığımız zaman hedefimizde kısırlaştırmamız gereken dişi hayvan sayısı aslında otomatikman düşmüyor mu?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, burada 1 milyon hayvan hem dişi hem erkek.

BAŞKAN – Evet, yani bunun yarısının dişi olduğunu farz etsek aslında hedef kitlemizin 500 bin dişi hayvan olması lazım.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani, yani.

BAŞKAN – Bu anlamda hesabı doğru yaptığımız takdirde bunu daha çabuk çözebiliriz diye zannediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet. Yani maksimum 1 milyon yani hepsini ben kısırlaştıracam desek bile bu.

BAŞKAN – Anladım.

Yani biz bunu, şimdi bütün veriler gösteriyor ki yıllardan beri yeterince kısırlaştıramamışız. Yoksa çoğalmaz hayvan. Niye çoğalsın hayvan. Demek ki zaten de öyle. Az kısırlaştırıyoruz.

Peki, neden az kısırlaştırıyoruz o zaman? Sayın Başkanım, tabii, başta da onu ifade ettim, arz ettim. Belediyelerin sorumluluğundadır, kısırlaştırma işlemini belediyeler yapacaklar. Türkiye’de yeterince aslında geçici bakımevleri var ve kısırlaştırma üniteleri var, olmayanlar da var, olmayan yerler de var ama mevcutlar bile yeterince kapasitesi oranında çalışmadığı için çok kapasitesinin altında bir kısırlaştırma olduğu için buralara geldik. Eğer bu hızla devam ederse önümüzdeki on yılda 300 milyon para harcayacağız ve hayvan sayımız da 3 milyon olacak. Yani hem paramız boşa gidecek hem hayvanı artıracamız ve bunun da inanılmaz sonuçları olacak çatışmayla ilgili. Hâlbuki bunun tersi, yani senede bir 500 bin hayvan kısırlaştırabilirsek, 400 bin kısırlaştırabilirsek bu iki üç senede biter. Bu kadar basit aslında. Ama biz bunu yapamamışız çünkü Sayın Başkanım, belediyelere bizim bir yaptırımımız yok mevcut yasada. Yani sorumluluk var fakat yaptırım yok. Belediyeler bunu önceliğine almıyor, öncelik olarak değerlendirmiyorlar. Şehrin içerisindeki bu köpekleri sanki bir başkasının köpeğiymiş gibi değerlendiriyorlar. Hatta şöyle bir algı bile var. Biz kısırlaştırma yapan belediyelere belli bir miktar para aktarıyoruz, 65 lira gibi bir para aktarıyoruz. Bu parayı, işte yine yasanın bize vermiş olduğu bir görevdir, “İmkân çerçevesinde bir ödenek aktarır.” diyor, imkânımız çerçevesinde aktarıyoruz. Yine bu geçici barınak yapılmasına da aktarıyoruz. Bu parayı, biz aktarmaya başlayınca köpekler bizim gibi algılanıyor yani kurumun köpeği gibi algılanıyor. Köpekler kurumun, belediye de bizim köpeklere işte ne yaparsa onu yapmış oluyor. Biraz kısırlaştırıyor falan. Öyle değil. Bu köpekler kurumun falan değil yani köpekler neticede şehirde bulunan, o şehrin bir parçası, şehrin sorunudur. Çoğu yerlerde, Sayın Başkanım, kocaman, barınaklar var, geçici bakımevleri var yani burada aynı zamanda kısırlaştırma üniteleri de var fakat 1 veteriner hekim var, 1 toplama ekibi kurmuşlar. Şimdi, 1 veteriner hekim, 1 toplama ekibi olduğu zaman kapasiteniz bellidir.

Tabii, biz bunun üzerine gidebilir miyiz? Böyle bir yaptırımımız var mı? Yok. Böyle de bir yaptırımınız olmayınca geldiğimiz nokta Sayın Başkanım, budur. Bütün problemlerin, şu anda, görülen ısırmalar, hayvanların başına gelen eziyetler, bütün problemlerin anası kısırlaştırılmamalarından kaynaklanmaktadır.

BAŞKAN – Ve sizin de denetleyememenizden.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Aynen öyle, bizim de denetleyemememizden.

BAŞKAN – Yasada böyle de bir boşluk var aynı zamanda.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Boşluk var efendim.

BAŞKAN – Biz o yüzden devletin göndermiş olduğu belediyeyi kısırlaştırma başına bir rakamdan bahsettik.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet.

BAŞKAN – Bunun hedefini bulup bulmadığını kimse kontrol edemiyor mu?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Edemiyor.

BAŞKAN – Yani orada, diyelim ki belediye bize beyan ediyor –atıyorum- “30 hayvan kısırlaştırdık.” fakat gerçekten bu 30 hayvanın kısırlaştırılıp kısırlaştırılmadığını kontrol eden bir mekanizma var mı?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Onu yapıyoruz. Onlar küpe gönderiyorlar bize efendim yani kısırlaştırdıkları hayvanlara küpe takıyorlar. O küpenin karşılında biz o parayı ödüyoruz. Orada çok problem yok aslında ama yani “Görevinizi tam olarak yerine getiremediniz.” diyemiyoruz. Hâlbuki problem ortada, boşa giden para var, bu kuduz aşısı yüzünden yurt dışına giden paralar var, oradan geliyor aşılar. Yılda 200 bin kişiye kuduz aşısı yapıldığından ötürü para harcıyoruz.

BAŞKAN – Peki, bir de şöyle bir sorun var: Belediyeler genelde, daha çok, tabii ki şehir merkezlerinde görevli -yani büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyeleri kastediyorum özellikle kırsal mahalle veya köylerde herhangi bir şekilde müdahale şansları olmuyor ve en büyük problem de köylerde üreyen köpeklerin, özellikle, şehir merkezlerine atılmasıyla başlıyor. Bu konuda bir mücadele şekli var mıdır ayrıca?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Efendim, bu yine belediyelerin yapması gereken... Belediyelerin diğer ilçe belediyeleriyle eş güdüm içerisinde çalışması lazım.

BAŞKAN – Ama köylerde yetki ve sorumluluğu yok belediyelerin, işte öyle bir problem var. Büyükşehir belediyeleri dışındakilerden özellikle bahsediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok ama...

Sayın Başkanım, aslında köylerde çok problem yok. Köylerde şöyle problem oldu: Belediyeler bu hayvanları toplayıp attılar, orman içine attılar, onlar köye gitti. Hatta biz bundan, orman içine atılanlardan çok çıktık. Antalya’da, orada bizim alageyiklerimiz var. Alageyiklerimiz dünyada sadece Antalya’da Düzlerçamı’nda vardır, oraya has bir türdür. Biz onları koruma altına aldık fakat buralara

atılan köpekler vahşileşti ve alageyiklerin yavrularını yemeye başladı. Yani o bölgelerde, kırsalda, aslında köylerde falan bilirsiniz, öteden beri gruplar şeklinde çok köpek olmazdı, olmaz yani sahibi olanlar olur, yavrusu olan olursa dağıtır vesaire, kontrol altında olur. Aslında, şehirdeki köpeklerin kırsala atılmasından meydana geliyor onlar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben araya gireceğim.

Komisyon çalışması, usulü itibarıyla sunumun bitmesini mi bekleyeceğiz?

BAŞKAN – Bence arada da girebiliriz bence yani daha sonra unutulabilir bazı şeyler, sıcağı sıcağına sunum sırasında girebilirsiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hani sunumun içeriğinde bazı soruların cevabını bulabiliriz.

BAŞKAN – Hep beraber karar verelim ona isterseniz, sonunda da girebiliriz. Böyle daha iyi olur yani bence. En sonunda yine soru-cevap olabilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü merak ettiğimiz bir sorunun yanıtı sunumun sonunda da olabilir, sonunu beklemezsek eğer sunumun süreci biraz uzayabilir. Bu doğrultuda ben de...

BAŞKAN – Bittikten sonra yapalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu sunum böyle oldu, isterseniz...

BAŞKAN – Bittikten sonra yapalım, olur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu böyle başladı, biz de bu şekilde yapalım. Bu sunumdan sonrakilerde öyle yapalım.

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öncelikle hoş geldiniz Komisyonumuza.

Ben sizin verdiğiniz veriler üzerinden hareket ederek bir soru sormak istiyorum: “Bakanlığımız 2017 ve 2018 yıllarında sahihsiz hayvanların kısırlaştırılması amacıyla 5 milyon TL gibi bir mali destek sağlamıştır.” dediniz. Bunu kısırlaştırılan hayvan sayısı ile karşılaştırdığımız zaman ortalama 10 TL’ye tekabül ediyor ama siz kısırlaştırma için hayvan başına 65 TL gibi bir rakam desteği verdiğinizi söylediniz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu, son yıllarda verdiğimiz 65 lira. Şöyle: Bunu işte şöyle algılamamak lazım: Yani belediye kısırlaştıracak ve bunu biz parayla kısırlaştıracamız değil; bizim belediyeye mümkün mertebe, bütçe çerçevemizde destek vermek. Zaten ilk başta öyle yazar yani bütün bunları kurum karşılayacak diye değil, kurum imkânı çerçevesinde –karşılama zorunda değil- ama biz vermişiz yani bunun hepsini vermedik. Verdiğimiz var, vermediğimiz var ama verdiğimiz rakam o.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır yani aradaki 55 TL’lik -sizin destek verdiğimiz-dediğiniz kısım kısırlaştırmaya harcanmamış görünüyor o zaman.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yok, şöyle: O 5 milyon dediğimiz rakamı kısırlaştırma için verdik ama orada daha çok gider var, o belediyeden çıkan bir para. Belediye bizim verdiğimiz rakamın haricinde kendisi de kısırlaştırmak için tabii bir para harcıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman soruyu şöyle biraz daha geliştirelim: Ortalama hayvan başına kısırlaştırma maliyeti nedir?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi onu belediyelere sormak lazım ama şunları gördük biz: Bu kısırlaştırma hızı, biçimi, yeriyle alakalı. Yani öyle ekibiniz olur –değil mi- belediye bir yer yapar, günde -sürümünden- çok daha fazla kısırlaştırma yapabilirsiniz veya bu, size maliyetli olur; günlük 1-2 hayvan kısırlaştırılmak için gelirse orada belediyenin gideri, öteki beriki hayvan başına çok düşer ama çok toplanır da çok kısırlaştırılırsa imkân dahilinde, bunu bilemiyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada 500 bin kısırlaştırmayla gelecekte ortaya çıkabilecek sorunların çözülebileceğini söylediniz. Dolayısıyla burada bunun da bir maliyeti var.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu maliyeti niye özellikle soruyorum, “hayvan başına ortalama yaklaşık maliyet” diye çünkü bu maliyet üzerinde de çalışmamız gerekli. Burada bir veteriner hekim tabii ki gerekiyor, ihtiyacı var ancak aynı zamanda burada kullanılan ilacın Türkiye’de üretilip üretilmediği, yerli olup olmadığı, tüm bunlar maliyet faktörünü etkileyen şeyler. Bir de aynı zamanda kendimize yetebilirliğimizi de gösteren konular. Bu doğrultuda, hatta, ilaç isimleri de var mı? Yerli ilaç var mı? Üretiliyor mu? Bu kısırlaştırma hangi koşullarda yapılıyor?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, bunu tabii, tekniği, hangi ilacın kullanıldığı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yardım yaptığımız için o yardımın ölçüsünü belirlerken mutlaka bu konunun bilimsel detaylarına hâkim olduğunuzu varsayarak soruyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Biz şöyle düşünüyoruz yani biz makro şekilde bakıyoruz: Demin de söyledim, eğer 1 milyon hayvanın 200 binini kısırlaştırsak ve bu da artarsa –ki artıyor- şu anda baktığımız zaman yıllık yaklaşık 30 milyon giderimiz var. Yani bu belediyelerin harcadığı, bizim verdiğimiz, kuduz aşırılarına yönelik olarak hastanelerde giden para aşağı yukarı 30 milyondur. On sene içerisinde ne olur? 300 milyon olur. Hayvan sayımız ne olur? 3 milyona çıkar aşağı yukarı. Şimdi, eğer biz –dediğiniz için söylüyorum- bunun 500 binini uygun bir maliyetle kısırlaştırsak gelecekte harcayacağımız paradan büyük kâr etmiş oluruz, öyle değil mi? Yani 300 milyon olmayacaktır bu, bunu kısırlaştırmak ama on sene sonra hem 300 milyon boşa gidecek hem hayvan sayısı artacak çünkü üreyen bir canlıdan bahsediyoruz. Yani sonsuza doğru gider bu, sonsuza kadar gider. Bu manada bu kısır döngüyü kesmemiz lazım diye düşünüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada tehlikeli olan şey şu: Şimdi, 300 milyon gibi bir rakam çok yüksek bir rakam. Dolayısıyla yerel yönetimlerin üzerine düşen vazifeler var. Aynı zamanda tabii, siz hani, belirli bir ölçüde yardım ediyorsunuz ama zaten devlet kurumu olarak asli vazife, temelde devletin. Yani yerel yönetimler de bunun bir parçası, Tarım Bakanlığı da bunun bir parçası, biz de bir parçasıyız; bunun sorumlusuyuz. Bu 300 milyonluk maliyet ne kadar göz korkutuyorsa bu da bir o kadar o hayvanların... Kısırlaştırılamıyorsa eğer, biz bu problemleri çözemiyorsak hep birlikte onların öldürülmesi demek çünkü öldürmek de bir şekilde kısırlaştırmaya giden yolda bir çözüm gibi. Kötü, berbat bir çözüm ama o da bir çözüm olarak uygulanıyor. Buna da şahit oluyoruz. Şimdi, bu bakımdan

baktığımız zaman şöyle bir soru yöneltmek istiyorum: Türkiye’de kaç tane yerel yönetim var ve siz bunun içinde sadece 234 adet yerel yönetimde hayvan bakımevi olduğunu söylüyorsunuz sunumda. Yani bir kere bakımevi yok ki nasıl kısırlaştırılacak?

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Peki, şöyle diyelim, şimdi şunu bir defa açıkça ortaya koyalım: Bakımevi yapmak veya kısırlaştırma işlemine para ödemek bizim kurumumuzun sorumluluğunda değil yani 5199 bunu vermiyor. İsterseniz ilk başa tekrar dönelim, “imkânı çerçevesinde” diyor. Yani şöyle diyorsak: Belediye para harcamasın, belediyenin buna harcayacak parası yok falan diyorsak o, ayrı bir konu.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Biz sunuma devam edelim, sunum sonunda –çok fazla uzayacak bu anlaşılan- devam edeceğiz.

Siz sunumunuzu bitirin.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ben aşağı yukarı sunumu bitiriyorum Sayın Başkanım.

Burada bir yasa değişikliği olacaksa, mevcut yasa 5199’da bir değişiklik olacaksa biz bu yasada eksik kalan, belediyelere yaptırım kısmının parasal bir yaptırım şeklinde olmasını talep ediyoruz Sayın Başkanım.

Yine, bir de bu yasa değişikliğinde bazı fiiller suç olacaksa, hayvana eziyet, öldürme gibi, bunlar bir suç olarak anılacaksa bu suçun da resen yani kim tarafından şikâyet edilirse edilsin dikkate alınması, kurum üzerinden şikâyete bağlı olmamasını talep ediyoruz. Bu iki talebimizin dışında bir talebimiz yoktur Sayın Başkanım.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Evet, şimdi, sorusu olan arkadaşlarımız varsa buyursun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, açıklamalardan da gördüğümüz üzere bu işin asıl problemi şu: Denetimsizlik ve devletin belediyeler üzerinde herhangi bir yaptırımı olmaması. Bu ortadan kalkarsa zaten bu iş düzelir. Bu kadar basit. Yani maliyeti ne olur, nasıl olur, bunların çok bir önemi yok ama belediyeler üzerinde bir yaptırım, bir denetim olursa bu işin düzeleceği açık ve net. Deminki sunumda da anlatıldığı gibi aslında köylerde, kırsalda çok da problem yok; bu problem şehirlerden götürülüp oralara bırakılanlardan kaynaklı problemler. Şimdi bu bırakılan köpekler vahşileşirse, sadece alageyiklerin yavrularıyla kalmaz, farklı bir şeyle uğraşmaya başlarız. Mesela kurt sürülerinin şehir kenarlarında yaşadığını düşünün, olay buraya kadar gelir. Onun için bu işin çözümü açık ve net. Denetime tabii tutulması ve kısırlaştırmanın yapılması, bu kadar. Bunun haricinde çok da fazla tartışmaya gerek yok. Bugünün problemi de bu.

Hayvanlara eziyet açısından düzenlemeleri gerekiyor, evet, onları korumak gerekiyor. Aslında hayvanlara çok da fazla karışmazsanız korumaya da gerek kalmıyor. Onlar kendi hâllerinde yaşamlarını sürdürürse bize ihtiyaçları yok zaten ama günümüzde gördüğümüz, hayvanları da korumak gerekiyor. Bunun için alınacak önlemleri ortaya koymak lazım. Türkiye’de zaten her alanda en büyük problem denetimin olmaması. Yaptırım yok. Belediyelere bırakılıyor, veteriner hekim yerine başka birilerini alıyor, veteriner hekim olarak alıyor, başka bir yerlerde çalıştırılıyor. Bunların önüne geçilebilirse, iş doğru düzgün denetlenebilirse bu iş biter.

Teşekkür ediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Biter, üç beş senede biter bu, problem kalmaz.

BAŞKAN – Başka arkadaşımız var mı?

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada, ağırlıklı olarak bu konuşmaları yaparken tabii kurumlar gelecek, konuşacak ve sonuçta herkes topu belediyelere atacak. En sonunda, Belediyeler Birliğinden biri gelecek, “Yeterli bütçemiz yok.” diyecek ve bunu izleyeceğiz yani süreç böyle gidecek. Şimdi, onun ilk ayağındayız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Kaynak oluşturmak zorunda belediyeler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet çünkü dağınık. Yani çok fazla belediye var, her birinin yetkilisi burada olmayacak, Belediyeler Birliği onların adına konuşacak.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama görevi o, onun görevi.

BAŞKAN – Ama biz işte zaten burada mevcutta var olan sorunları değerlendiriyoruz, merak etmeyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaşlar, o zaman Zonguldak’tan Kilimli Belediyesini de davet edelim, gelsin, oradaki problemlerle ilgili konuşsun. O konuda muhatap bulamayacağımız açık.

O nedenle ben bu “denetim” dediğimiz şeyi -hazır siz de sunumu yapmışken biraz daha onu açmak bakımından söylüyorum- bu denetimi yapacak olan kurumların hangi kurumlar olacağı, işte Tarım Bakanlığının bu kurulun içindeki...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Denetim bizde, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...yetkilisinin yanına aynı zamanda STK’lerden yani akreditasyonu devlet tarafından yapılmış olan, tanınmış STK’lerin de yetkililerinin bir şekilde bu denetim mekanizmasının içinde yer alması... Onlar tabii bu işleğin içindeki mali döngüde bir pay sahibi olmadıkları için mutlaka daha bağımsız bir denetim sağlayacaktır diyorum. Bunu da ayrıca not düşmek için söyledim.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Ben de küçük bir şey oraya...

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Vekilim zaten ifade ettiler ama burada hesap ortada. Gözüküyor ki bugün eğer “Belediyeler para bulamazlar, bunun maliyeti yüksek olur.” dersek bunun 10 katını harcarız ve boşa giden bir paramız olur ve sorunlar da büyüyerek gider. Yani bu para bulunmalı, mutlaka bu işi üç beş senede bitirmeliyiz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel Müdürem, şöyle bir çalışma yapılabilir mi: Tabii ki hayvanlar hareketli, coğrafi anlamda tam olarak birbirinden ayırmak mümkün değil belki ama şöyle bir şey: Yani her ilde yaklaşık olarak bu verdiğiniz rakamlar ölçüsünde sahipsiz hayvan sayısı var. Bunun her ile göre ayrılması ve bu illerde il özel idaresi üzerinden olabilir, belediyelere bu doğrultuda... Biraz önce “Bu, 300 milyon TL gibi bir rakama gelebilir.” dediniz ama henüz ona gelmeden, o süreç oluşmadan...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii tabii.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Makul bütçeler oluşturulup bu doğrultuda... Şu anda belli ki iflas etmenin eşiğinde belediyeler var, çok ciddi sıkıntıları olan, öncelikleri, kendilerine göre belirledikleri öncelikleri başka olan. Bu doğrultuda, bir şekilde bir teklif oluşturabilir miyiz Komisyon olarak? Belirli bir bütçenin bir şekilde yönetilerek bu doğrultudaki tedbirin alınması bakımından böyle bir tavsiyemiz olabilir mi?

BAŞKAN – Zaten en sonunda hazırlayacağımız raporda tekliflerimiz de olacak tabii ki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biliyorum Başkanım da bu doğrultuda fikrini almak istiyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – İl bazında bunların sayıları var aşağı yukarı ama şunu ifade etmemde yarar var: Bazı iller, ismini de burada söyleyebilirim yani Samsun mesela bu işi hemen çözdü. Baktığınız zaman, neden çözdü? Çünkü sadece oraya 1 değil de 3-4 veteriner hekim koydu, toplam ekibini artırdı, bu kadar yani çok zor bir şey değil çok basit bir şey bu. Çok basit bir şeyin bu kadar zor hâle gelmesi şaşırtıcı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bunun sorumluluğunu belediyelerle birlikte devlet kurumları olarak paylaşırsak çok gerçekçi bir çözüm olur, adını koyar, işi bitiririz dediğiniz gibi. Sonrasında da kontrol altında gider ama işin başında tamamen belediyelere bırakınca işlemeyen bir mekanizma işte yıllardır görüyoruz, olmuyor, siz de görüyorsunuz ve her olmadıkça...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yaptırım olsaydı şimdiye çoktan olurdu diye düşünüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama işte “olsaydı”, olmadı ve bu durumdayız. Şimdi, her olmadığında da üreme sayısı öyle bir artıyor ki bu sefer yaptığınız iş de boşa gidiyor.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, aynen öyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O nedenle, işi başından sıkı tutup aynı zamanda da yaptırımları koyup ama durumu böyle bir istediğimiz noktaya yaklaştırıp yaptırımlara bel bağlama kısmını ondan sonraya bıraksak bence daha kalıcı bir çözüm olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Tabii, orada takdir Komisyonumuzundur.

BAŞKAN – Nevzat Bey, buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; hepinize teşekkür ediyoruz.

Ben de bir konuya değinmek istiyorum. Bu konu aslında hayvan haklarını korumayla direkt alakalı olduğu için gündeme getirmek istedim. Yarın Merkez Av Komisyonu toplantısı var, herhâlde sizler de katılacaksınız.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Doğru, doğru.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Şimdi, Merkez Av Komisyonunda Türkiye’deki avlanma usul ve esasları belirleniyor her yıl. Bir defa, Merkez Av Komisyonunun şeklinde bir anormallik var, o da şu: Merkez Av Komisyonunda 21 üye var malumunuz. Bu 21 üyenin 9’u avcı kuruluşlarından oluşuyor. Nedir 9 üye? 9 üye: Türkiye 9 coğrafi bölgeye bölünmüş, her coğrafi bölgeden 1 temsilci

katılıyor; 9. 1 özel avlak temsilcisi katılıyor; 10. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Avcılık ve Atıcılık Federasyonundan 1 kişi katılıyor, oluyor 11. Yani 21 kişilik yönetimin çoğunluğu zaten avcılardan oluşuyor, diğerleri kamu kuruluşlarından oluyor malumunuz. 1 tane doğa korumayla ilgili dernek var sadece.

Şimdi, bu avcılık bir sektör yani dünyanın her tarafında var, inkâr edilecek bir şey de değil ama öyle bir dengesiz dağılım var ki bu dengesiz dağılımın içerisinde, doğadaki hayvanların hakkını koruma imkânı kalmıyor. Dolayısıyla, ben tavsiye olarak, bu Komisyonun şeklinin değiştirilmesini tavsiye ediyorum, bu bir.

İkincisi, bir defa, şöyle oluyor avcılık: Türkiye’de avlanma bedeli var her yıl. Herhâlde geçen yıl 120 liraydı, bu sene ne olur bilemiyorum; onu ödeyen avlanma hakkını kazanıyor ama doğadaki hayvanların haklarını savunan insanların sesi fazla çıkmıyor, derneklerin sesi çıkmıyor. Mesela siz yarın toplantı yapacaksınız, orada hep avcılar olacak, doğa korumayla ilgili hiç kimse yok. Peki, kim savunacak o hayvanların haklarını orada? Savunan kimse yok. Dolayısıyla bu yarınki toplantıya en azından gözlemci olarak doğa korumayla ilgili derneklerin, vakıfların çağrılmasında fayda var. Biz geçmişte öyle yapardık; ben geçmişte o kuruma genel müdürlük yaptım, bütün kuruluşları çağırırdık, herkes orada fikrini beyan ederdi ve ortaya bir ortak akıl çıkardı; o sağlanamıyor.

Diğer bir konuyu özellikle gündeme getirmek istiyorum. Avcılık 1994 yılından bu yana haftada üç gün yapılır ama geçmiş yıllarda göçmen kuşları avlamak bahanesiyle, yine bu Komisyonun aldığı kararla “Salı günleri de yapılsın.” kararı çıktı. Bu son derece yanlış. Yani şu anda cumartesi, pazar ve çarşamba günleri avcılık yapılır haftada üç gün olduğu için, bunun özellikle göçmen kuşların avlanması bahanesiyle artırılmasını -salı gününe- ben son derece yanlış görüyorum ve doğru da görmüyorum, bu üç günlük avcılığın devam etmesinden yanayım. Dolayısıyla, yarınki toplantıda bu konunun üç günde kalmasını ben şahsen tavsiye ediyorum.

Diğer bir konu: Türkiye’de özellikle doğa korumayla ilgili derneklerin son bir haftadan bu yana yaptıkları paylaşımlar var, yaptıkları çalışmalar var; 2 tane kuş türünün avlanmasının yasaklanmasını talep ediyorlar. Nedir o? Elmabaş patka ve üveyik. Şimdi, elmabaş patka buradaki IUCN’in bilgilerini söylüyorum yani IUCN Uluslararası Doğayı Koruma Birliği malumunuz. Onlardan alınan bilgilere göre, 2006 ila 2016 yılları arasında elmabaş patkanın popülasyonu yüzde 35 azalmış; Türkiye’de de bu sayı yüzde 30 ila 49 arasında azalmış ve IUCN tarafından “hassas hayvanlar” statüsüne alınmış elmabaş patka. Fakat bizim Merkez Av Komisyonunda bu geçen yıl alınan kararda günde 6 adet elmabaş patka avlayabiliyor bir avcı.

Diğer bir konu üveyik. Üveyiğin popülasyonu yine son on beş yılda yüzde 63 ila 67 arasında küçülmüş, azalmış ve Türkiye’de 2018 yılında, geçen yılın Merkez Av Komisyonunun aldığı kararla 5 üveyik avlayabiliyoruz. Dolayısıyla artık özellikle bu hassas hayvanların, üveyik ve elmabaş patkanın bu listeden çıkarılmasını, avlanmaya kapatılmasını şahsen ben tavsiye ediyorum. Şunun için söylüyorum: Türkiye’de neredeyse her türlü hayvan avlanıyor yani hiç olmazsa şu 2 tane hayvanın, hassas sayıya düşmüş hayvanın listeden çıkarılmasını ben tavsiye ediyorum.

Diğer bir konu da Kızılırmak deltası. Kızılırmak deltası, malum, bizim yaban hayatı koruma sahası, Ramsar alanı, diğer taraftan sit alanı ama en önemlisi de bu sene özellikle Dünya Mirası Geçici Listesi’ne alındı ve bugünler de gelecekler, bu listenin onaylanması konusunda çalışmalar yapılacak. Fakat orada, oranın daha fazla avlanmaya açılması konusunda avcı derneklerinin yoğun baskısı var sizlerin üzerinde ama bu son derece yanlış. Özellikle, bu Miras Listesi’ne alınan bu yerin –ki Türkiye’de tek alınan yerin- avcılığa büyük oranda kapatılması –hepsi için demiyorum ama- konusunda yarınki Merkez Av Komisyonu toplantısında karar alınmasını tavsiye ediyorum.

Sayın Başkanım, bu konuda, bu söylediğim konularda Komisyonun tavsiye kararı almasını ve bu tavsiye kararlarının da bugün ilgili kuruma bildirilmesini ben teklif ediyorum.

BAŞKAN – Nevzat Bey’in bu teklifiyle ilgili söz almak isteyen var mı arkadaşlar?

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben Nevzat Vekilimizin hassasiyetle üzerinde durduğu kısımlara aynen katılıyorum. Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu tavsiye kararına destek vereceğiz. Aynı zamanda da “Yarına kadar bunun yetişmesi daha faydalı olur.” kanaatindeyim sanırım.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dolayısıyla bugün alınmasını biz de teklif ediyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Zeynep Hanım.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ben de Nevzat Vekilimizin gündeme getirdiği bu üveyik ve elmabaş patka hususundaki kararları gerçekten çok kıymetli buluyorum. Hakikaten onların hayatını idame ettirmeleri, biz, bir şekilde... Zaten ekosistem içerisinde neticede kontrolsüz bir şekilde üreyen hayvanlar değil bunlar, ekosistem içerisinde bir şekilde orantılı olarak hayatını idame ettirmeleri söz konusu. İnsan müdahalesiyle varlıklarının bu şekilde engellenmesini hakikaten çok üzüntü verici buluyorum. Biz de bugün içerisinde böyle bir karar alırsak hakikaten Komisyonunda olduğumuz için bir kere daha kendimizi işlevsel ve mutlu hissedeceğiz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bir konuyu daha ilave edebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun, tabii ki.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – O konu da şu: Merkez Av Komisyonunun üye sayısının değiştirilmesi konusunda da tavsiyede bulunalım.

BAŞKAN – O bahsettiğiniz 4-5 kalem var, onların hepsini zaten yapalım bence, evet.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Bu kanun için söylüyorum. Bu yarınki komisyon için tavsiye kararı alınmasını ve kuruma bildirilmesini bugünden tavsiye ediyorum.

Diğer bir konu da MAK’ın yapısının değiştirilmesini, bir maddeyle bu kanuna eklenmesini tavsiye ediyorum.

Diğer bir konu da 1997 yılından bu yana, özellikle av turizmi çerçevesi içerisinde, o av bölgesi içerisindeki köylülere yüzde 80 pay verilir avlanan hayvan bedeli ama Büyükşehir Yasası’yla beraber bu paylar köylüye değil büyükşehir belediye başkanlığına veya ilçe belediye başkanlığına gidiyor, dolayısıyla av koruma, yaban hayatı koruma harcamalarına gitmiyor. Bu konuda da çıkarılacak yeni hayvan hakları kanununa hangi köy sınırları içerisinde avlanılırsa o köyün yaban hayatıyla ilgili harcamalarda kullanılmasının bir maddeyle eklenmesini tavsiye ediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Burada bir şey ifade edebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Çok teşekkür ediyorum sayın vekilime, gerçekten güzel konulara parmak bastılar, çok da farklı düşünüyoruz aslında.

Vekilim, bu en son söylediğiniz konu doğrudur yani belediye büyükşehir belediye olduktan sonra bu köylere giden bir para değil. Hatta köylere verdiğimiz paranın nereye harcandığıyla ilgili de biz birazcık daha adım atıp, onların yerinde harcandığını, köy tüzel kişiliğinde, köyde somut olarak harcandığı yeri görmek istiyoruz. Bu maksatla da hazırlamış olduğumuz bu seneki sözleşmeleri hukuk müşavirliğine gönderdik -ek hükümler koyduk- bu manada yasaya aykırı mıdır değil midir şeklinde. Ama bu belediye, büyükşehir belediyelere bağlı olup da önceden köy olup da mahalle olan yerlerle de bir protokol yapmamayı düşünüyoruz. Aslında yasa buna müsaade ediyor yani takdir edersiniz ki protokol yapmak zorunda değiliz. Bir iş birliği var ise orada korumaya bir katkı varsa, iş birliği var ise o para aktarılabilir. Zaten o iş birliği yoksa bunu aktarmamak gerektiğini ben de savunuyorum ve aktarılan paranın da nereye harcandığı hususunda onu takip etmek istiyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Hasan Bey, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Aslında Büyükşehir Yasası sadece bu konuda değil birçok konuda problem oluşturuyor. Mesela mahallelerde tarım yapılıyor. Bu da sıkıntı.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Sıkıntı var da bizim sadece hayvan hakları konusundaki...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, sadece orada değil büyükşehirde bir sürü sıkıntı var. O konu ayrı bir şey yani Büyükşehir Yasası'nda birçok düzenleme gerekiyor. Yoksa...

BAŞKAN – Ama o bizim Komisyonumuzun konusu olmadığı için, onlara girersek farklı dallara geçeriz. Yani hayvan haklarını ilgilendiren bir konu varsa buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yok, başka bir şey söylüyorum yani biraz sabrederseniz Başkanım, bu konuları az çok biliyoruz şey olarak, hayvan haklarıyla da alakalı zaten.

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, Büyükşehir Yasası'na göre sadece bu avlanan hayvanlarla ilgili değil koruma açısından da sıkıntı var. Köy olmuyor, millî park olmuyor, hepsi büyüğe bağlı şekilde işliyor. O zaman hayvanlar açısından da oluşan sıkıntı daha da fazla büyüyor. Onun için, Büyükşehir Yasası önemli hem tarım açısından hem doğanın korunması açısından. Bazı alanlar öyle şeye giriyor ki Çevre Bakanlığı orada karar verebiliyor, Tarım Bakanlığı karar verebiliyor, işte Enerji Bakanlığı karar veriyor, bir başkası karar veriyor, bugünlerde tartıştığımız Kapadokya gibi bir sürü sorun çıkıyor. Büyükşehir Yasası önemli.

Ayrıca, belediyeler konusunda, bütün şeyi belediyelere atmayalım konusunda şeyler var. Hayır, belediyenin görevi. Herkes görevini düzgün yapacak bu ülkede, harcadığı parayı düzgün harcayacak. Öncelikli iş olarak bunu gördüğü zaman bununla ilgilenir. Birçok belediyeyi birçoğumuz, hepimiz biliyoruz, nasıl çalıştıklarını da biliyoruz. Hayvan hakları veya sokak hayvanlarıyla ilgili çalışmalar en alt düzeyde. Söylenildiği gibi, Samsun bu işi ciddiye almış, o bitirmiş. Bu kadar basit. Denetimi devlet yapmalı. STK'leri bu işe sokarsanız işin içinden çıkamazsınız, birçok şey gelir fakat devlet denetim yaparken STK'leri bu denetime kendisi katar yani oradan gelecek olan bütün her şeyi de kendisi değerlendirip ele alabilir, dikkat edebilir. Önemli olan bu ama Büyükşehir Yasası'nı aşamazsanız bu dediğiniz problemlerin hiçbirisini çözemezsiniz. Sadece o iki tür değil, kırmızı listede olanlar var, kırmızı listede olan hayvanlar var, bunlar da öldürülüyor, bunlar da avlanıyor. Normalde aslında problem olan şu: Avcılık değil, kaçak avcılık. Bunun önlenmesi gerekiyor. Kaçak avcılık daha fazla zarar veriyor. Avcılıkta normal kanuni hükümlere göre avlananlarda çok bir sıkıntı yok. Hatta, oradaki avcıların çevre korumaya da yardımcı olduğu birçok olay var benim bildiğim ve size de gelen. Avcıların çevreyle ilgili,

çevre korunmasıyla ilgili... Yani onlar sadece öldürmeye yönelik insanlar da değil yani avcılar böyle şeye atmayalım. Orada “11 tane avcı geliyor.” dediniz de avcılar da böyle kenara itmeyelim. Onların aslında -beraber çalışıyorsunuz- çevre korumaya da oldukça faydalı olduklarını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Başkanım, çok özür dileyerek...

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Mademki çok değerli Komisyonunuz 5199’un dışına da çıkıp genel anlamda hayvanları koruma konusuna doğru girince...

BAŞKAN – Tam onunla sınırlı değiliz, işimizin belki yüzde 90’ı 5199 ama diğer konularda da biz tabii, tavsiye kararları ve raporları düzenleyeceğiz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Çok güzel. Yani biz de bu cesaretle... Sayın vekilim de ifade ettiler, doğadaki hayvanların, birçok türün zaman geçtikçe azalması söz konusu. Baktığımız zaman, neden azalır bunlar? Bunları tek tek yani birçok hayvanı ben tek tek aklımda, böyle verebilirim. Mesela, yaban keçimiz Türkiye’de 35 bin, olması gereken sayı 200-250 bin; ceylanımız 16 bin, olması gereken 600 bin; yaban koyunumuz 600-700 bin olması gereken, 20 bin. Yani ben bunları sayarım ve hakikaten bunları saydığımız zaman da herkes üzülür. Peki, niye böyle oluyor? Bizim Türkiye genelinde bu işi takip eden genel müdürlük olarak Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü. Kiminle yapacaktık biz bu korumayı? Orman muhafaza memurlarıyla. Peki, kaç tane kaldı? 250 tane ve onlar da emekli oluyor yavaş yavaş. Yani koruyacak elemanınız yok ve bu işi yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Olması gereken nedir peki?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Olması gereken çok daha yükseklerde orman muhafaza memuru. Yani bu orman muhafaza memuru olmadan, ekipler olmadan bu korumayı Türkiye genelinde bir de... Bugün, Orman Genel Müdürlüğünde 5-6 bin orman muhafaza memuru var. Bizim alan sadece ormanla sınırlı alan değil, bütün Türkiye sathıdır çünkü yaban hayvanı her yerde vardır, kuşundan kurduna her yerde vardır ve biz, 250 ormancıyla bunları yapmaya çalışıyoruz. Tabii, biz defalarca orman muhafaza memuru istedik. Ekibimiz az ve üzülüyoruz da. Yani eğer bir tavsiye çıkıyorsa değerli Komisyonunuzdan biz bunu da talep ederiz efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tamam.

Biz teşekkür ederiz.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Bunun sayısal değerlendirmesi...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayısal değerlendirme yani “Bunun ideali nedir?” dersiniz, en az 2.500-3 bin olması lazım, oralarda olması lazım. Avrupa’yla mukayese ettiğimizde...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Olması lazım mı, norm kadrosu o mu?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Norm kadrosu o değil.

BAŞKAN – Yani etkin çalışabilmeniz için sayınız kaç olmalı? Yani norm kadroyu boş verin, kaç olmalıyız?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani bizim en az 2.500 orman muhafaza memurumuz olması lazım efendim.

Bu gibi yerlerde, küçücük alanlarda, mesela bir millî park diyelim, sadece millî park değil, orada yaban hayvanı da var yani sadece bir bitki çeşitliliği değil, flora değil, fauna da var. Orada, Avrupa’da, birçok gelişmiş ülkede 60-70 kişiyle çalışılır, bir ekiple çalışılır, bizde bu, Türkiye ortalaması 10 kişi geçmez, 15 kişiyi geçmez.

BAŞKAN – Peki, araç eksisiniz nedir yani etkin bir mücadele için mesela motosiklet, motorlu araçlar gibi?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bunlarda çok şey yok, bunları kiralayabiliyoruz. Yani bütçemizde bundan sonra bir sıkıntı olmazsa bunda sıkıntı olmaz. Bize personel, özellikle orman muhafaza memuru...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Nevzat Bey, buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Teşekkür ederim.

Aynen katılıyorum. Tabii, eleman olmazsa koruma son derece sıkıntılı ama bunun da çareleri var ki, siz onları yapmaya çalışıyorsunuz. Çaresi nedir? Bir defa, fahri av müfettişliğini çok ciddi geliştirmemiz lazım, yapılıyor ama yeterli olduğunu düşünmüyorum. Özellikle, hayvan haklarıyla ilgili derneklerin yöneticilerini, üyelerini fahri av müfettişi yaparak inanın Türkiye’de sizin orman muhafaza memurlarının yaptığından bilmem kaç katı onlarla beraber yapılabilir. Dolayısıyla yine tavsiye edilebilir, hayvan haklarıyla ilgili dernek yöneticileri fahri av müfettişi olsunlar, usulsüzlük avcılık yapanların üzerine gitsinler ama usulüyle avcılık yapanlar zaten bizim problemimiz değil. Usulüyle avcılık yapanların doğanın bir parçası olduğunu da kabul etmemiz lazım.

Diğer bir konu, Jandarmayı -geçmiş dönemlerde- bir bilinçlendirme çalışmaları yapılması gerekir. Jandarma, Türkiye’nin her tarafında var. Jandarma eğer bilinçlendirilirse, eğitim çalışmalarından geçirilirse çok ciddi olarak destekleri olduğu görülür. Türkiye genelinde yapıyorsunuz zaten onu ama daha da geliştirilebilir.

Diğer bir konu, Orman Genel Müdürlüğü ile Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü aynı Bakanlığın elemanları. Orman Genel Müdürlüğündeki bir orman muhafaza memuru eğer avcılıkla ilgili bir çalışma yapmıyorsa bir eksiklik var. Dolayısıyla bu konuda Sayın Bakanın koyacağı tavırla, ortaya koyacağı iradeyle Orman Genel Müdürlüğündeki orman muhafaza memurları bu konuda da görevlendirilirse netice alınabilir diye düşünüyorum. Ama sizin eleman eksikliğinizi aynen kabul ediyoruz, inşallah elemanlar artar ama eleman olmadığı zaman da bu tür çarelere başvurmak gerekir.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Özür diliyorum Sayın Başkanım.

Sayın Vekilim, tabii, takdir edersiniz ki avcılık orman alanıyla sınırlı olmadığı için Orman Genel Müdürlüğündeki orman muhafaza memurları kendi bölgesinin dışında tabii, buralara gitmiyorlar. Herkesin kendi işi var ve onlar da “Yetersiziz.” diyorlar. Jandarmanın kendi işi var, defalarca konuştuk, görüştük, ettik. Tabii, katkı sağlayanlar oluyor, olmuyor değil ama kerhen işte varıyorsunuz, uğraşıyorsunuz, bunlardan biz yardım alıyoruz yoksa 250 orman muhafaza memuru hiçbir şey değil. Buna rağmen, gece gündüz demiyor arkadaşlarımız, kaçak avcılıkla mücadele ediyor.

BAŞKAN – Peki, sulak alanlarda görevli mi bunlar, sadece orman alanlarında mı?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sulak alanlarda da görevliler.

BAŞKAN – Yani adı “orman muhafaza” ama aynı zamanda sulak alanda da görevli.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Orman muhafaza memuru bizde iki görevi birden yapıyor yani 6831 Orman Kanunu çerçevesinde görev yaparken 4915 sayılı Kara Avcılığı Yasası da onlara bir görev vermiş. Yani orman sahasının dışında da bu takibi yapabiliyorlar ama azız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Deniz Bey, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu koruma muhafaza memurları aslında doğa hayatı için muhafızlar.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Kolluk kuvvetidir, özel kolluk kuvveti gibi, aslında biraz sınırlı bir kolluk kuvveti.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, biz burada konuşurken yani konusunda uzman birçok vekilimiz de var, onlar da tabii, ifade ediyorlar ama biz tavsiye kararı alırken de her hâlükârda konuştuğumuz şeyleri bilimsel bir kaynağa dayandırmak, o devlet kurumlarındaki veriler üzerinden hareket ederek o tavsiye kararını almamız gerekli. İşte biraz önce bahsettik, iki cins kuşla ilgili olarak da. Dolayısıyla o bilimsel veri kaynağına dayandığımızda biraz önce sizin bahsettiğiniz pek çok hayvan daha o bizim tavsiye kararının içine girebilir. Bugün ivedilikle almamız gereken bir tavsiye kararı olabilir, onu alırız ama Araştırma Komisyonumuzun görevi devam ettiğine göre o periyodun içinde de bilimsel dayanağı olan diğer nesli tükenmek üzere olan hayvanlarla ilgili de mutlaka kararlar alabiliriz.

Burada özellikle biz, sıkıntıları, aksayan noktaları da tespit etmeye çalışıyoruz devlet kurumlarının içinde de. Ben de bir KİT Komisyonu üyesi olarak zaten o kurumların içinde biz denetim yaptığımız için dolayısıyla hazır siz de buradayken bu doğrultuda şunu sormak istiyorum: Siz bir kanaat olarak 2 bin-2.500 kadar memura ihtiyaç olduğunu söylediniz ama ben bu kanaati aşarak devlet kurumlarının kayıtlarında norm kadro kaç? Bu norm kadro rakamının yanında 250 rakamı neresinde kalıyor?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Biz bunları değerli Komisyonumuza sunabiliriz, şu an tabii, bunu alıp size sunmamız lazım, aklımızda yok.

BAŞKAN - Onu alırız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu talep edin çünkü şimdi, eğer zaten binse bu kadro, 250’si şu an vazifedeyse oradan hareketle önce kadronun tamamlanması doğrultusunda bir gayret sarf ederiz. Eğer zaten 300’si de 250 ise belli ki bu norm kadro zaten yeterli olmayacak. Dolayısıyla diğer boyuttan belki işte fahri müfettişlik noktasının katkıları nasıl genişletilebilir, o doğrultuda bir arayış içine girebiliriz.

Bunun haricinde, sorunların genel çözümüyle ilgili olarak söylüyorum, eğer biz mevcut belediyelerimizin borçluluğu olmasa, zaten gayet güzel hizmetler yapıyor olsalar, büyükşehir yasalarında sıkıntılar olmasa, dertleri olmasa zaten belediyelerimiz gerekli bakımevlerini kurmak suretiyle bahsettiğimiz birçok sorunu ortadan kaldırır. Belli ki belediyelerimizin maddi problemleri var, sıkıntıları var. Tamam, bunları biliyoruz biz de. Bunları bilerek çözüm üretmemiz gerekli. Şimdi, bunları bildiğimiz hâlde özellikle bu hayvan hakları konusunda tam anlamıyla işlemeyen bir

belediyecilik anlayışına yine bütün sorumluluğu yıkarsak burada yine denetimsizlik, yine hayvanların kısırlaştırılmadan önce belki toplu yok edilmesi, öldürülmesi gibi böyle hiç istemediğimiz durumlar oluşabilir. O nedenle, belediyeler noktasında mutlaka kurumların daha fazla bütçeyle, ne kadar fazla bütçe veriyorsa o kadar daha fazla denetleyerek bu işi sahiplenmesi ve ortaklaştırması gerekiyor. Sonuçta, sorun sadece belediyelere ait değil, sorun, bir milletvekili olarak benim de sorunum, bir doğaseverin de bir sorunu, bir teyzemizin de amcamızın da STK'lerin de devlet kurumlarımızın yöneticilerinin de sorunudur. O yüzden, belediyeler tam denetlenmelidir, ben de çok şikâyetçiyim bu konuyla ilgili. Ama burada devlet gücünü hissettirmesi gereken bir konudur bu, hissettirecek, sorunu ortadan kaldıracak büyük ölçüde, sonrasında da bahsettiğimiz belediyelerle ilgili tam denetimler devam ettirilip uymayan belediyeler kendilerini daha fazla belli edeceği için hemen anında müdahale edilmelidir diye düşünüyorum. Bunu da vurgulamak istiyorum.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, çarpıcı bir şey var orada. Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Vekilim, orada çarpıcı konu şu: Belediyeler para harcıyor, toplam harcadıkları para işe yaramıyor yani çok enteresan. Hâlbuki onun on yılda harcayacağı parayı bir senede harcasa olay bitecek. Yani bu kadar doğru bir şey bu. Yani her sene 200, 200 diyelim, öyle bir rakam söyleyelim, on yılda 2 milyon yapar, değil mi? Bunu bir yılda verdiği zaman ya da iki yılda verdiği zaman problem biter, bir daha harcamayacak yani.

BAŞKAN – Yani bir şok tedbir öneriyorsunuz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şok tedbir, bu kadar.

BAŞKAN – Kronikleşmiş bir sorunu kronik bir şekilde zamana yayarak değil, anında bitirecek akut bir çözüm önerisi.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Bu kadar, kârlı olur, her açıdan kârda olacağız. Yani bir taşla bin kuş vuracağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani “belediyeler” diyoruz da sayın vekilim illa denetim konusunu belediyenin denetimi olarak alıyor. Burada da bir yanlış var. Biz sadece denetimde belediyenin denetlenmesinden bahsetmiyoruz, belediyenin içinde yaptırdığı işlemi denetlemesinden de bahsediyoruz. Kısırlaştırmak için bu hayvanların yakalanması gerekiyor. Bu, belediye çalışanları bu işi düzgün yapıyorlar mı yoksa günlük bir tane alıp gidip onun peşinden koşturamam diyorlar mı? O ekiplerde de sıkıntı var. Adam geliyor, işini yapıyormuş gibi görünüyor, hatta birçok yerde karşılaştık, adam diyor ki “Onu ben nasıl alacağım?” “Orada bir tane kısırlaştırılmamış köpek var.” diyorlar, o diyor ki: “Onu şimdi ben yakalayamam, benim işim var, gideceğim. Ben bir tane almışım.” Denetimde baştan sona denetim, hayvan barınaklarından...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Türkiye’de hangi kurumda yapabiliyoruz da... Siz “Denetleyeceğiz.” dediğinizde sorunun çözüleceğine inanıyor musunuz Vekilim?

HASAN KALYONCU (İzmir) - Kesinlikle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Yani burada tavsiye kararı alacağız, denetleyeceğiz ve sorun çözülecek.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bakın, bizim denetlememizden...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O zaman başka konularda da karar alalım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bakın, bizim denetlememizden bahsetmiyor...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Gerçekçi olalım diyorum.

HASAN KALYONCU (İzmir) - Gerçeği bu zaten, bunun haricinde başka bir şey yapamazsınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O zaman böyle bir karar alalım.

HASAN KALYONCU (İzmir) - Yani belediyelere bu işi yük...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O zaman Komisyonun devam etmesine lüzum yok, kararlar biter, olur mu öyle şey?

HASAN KALYONCU (İzmir) - Komisyon yüz yıl devam etsin o zaman yani sorunu çözmedikten sonra bin yıl konuşsanız ne olacak? Ben de size diyorum ki, belediyeler bununla ilgili para harcıyor, bütçe harcıyor, harcadıkları bütçeye göre bu problem çözülür; bu net, ortada. Yani harcadıkları paraya göre, bu bütçeyle bu iş çözülür fakat belediyeler çalışmıyor.

BAŞKAN - İradelerini ortaya koymuyorlar daha doğrusu.

HASAN KALYONCU (İzmir) - Kesinlikle.

Samsun bu işi hallediyorsa, diğer birçok belediye var, bu işi çözen belediyeler var, Samsun örneğinin altında birçok da belediye var yani gündeme gelmiyor isimleri de.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Getirin, kim var başka? Sayın. 234 tane bakımevi var diye sunumda var, değil mi?

HASAN KALYONCU (İzmir) - Denetlemeye niye karşısınız, ben onu anlamadım ki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toplam kaç tane yerel yönetim var?

HASAN KALYONCU (İzmir) - Şimdi denetlemeye ve belediyeye bu işin yüklenmesine niye karşısınız, ben onu anlamadım ki yani burada net bir şey söylüyoruz, yani oradaki çalışan ekiplerin de denetlenmesi gerekiyor. Belediye öncelikli olarak bu işi ele alırsa bu iş çözülür, bu kadar basit.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, Sayın Vekilim, hepimiz farkındayız bunun. Bunu tekrar ederek vardığımız bir yer yok, sıkıntı burada.

HASAN KALYONCU (İzmir) - Ama siz inatla mevzuya giriyorsunuz. Peki, köpekleri öldüren kim? Genelde öldüren kim? Belediyeler. Şimdi diyorsunuz ki bu sorumluluğu, yükümlülüğü, cezai müeyyideyi belediyelere uygularsanız bu iş çözülür. Belediye kendi iç denetimini yapmıyor. Hayvan barınaklarını denetlemiyor, yeteri kadar uzman kişi istihdam etmiyor ve aldığı elemanları, aldığı ekipmanı da kontrol etmiyor ve bu iş için harcadığı kalemlerde de yüksek miktarlarda paralar görünüyor. Oradan harcamıyorlarsa bilmem. Ama harcama var.

BAŞKAN – Bu mesele genel anlamıyla anlaşıldı aslında yani bir taraf daha fazla bu işe devletin el atıp da denetlenmesinin yapılması gerektiğini söylüyor, bir tarafımız da bu konuda esas sorumlu olanın da yerine getirmediğini, belediyeler olarak bu işi istemediklerini, irade ortaya koymadıklarını ifade ediyor. Bu, Komisyonumuzun daha sonraki toplantılarında zaten tartışma konusu olacak. Raporumuzda da bunları hep dile getireceğiz, merak etmeyin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Sayın Başkanım, ben iki cümleyle söyleyeyim.

Şimdi, ben ya hep ya hiç anlayışıyla hareket ederek konuşmuyorum. Ben gerçekleri temel alıyorum ve bilimsel veriler üzerinden hareket ediyorum, o da şu: Mevcut durumumuz belediyelerin faaliyetlerinden memnun olmadığımız bir durum. Sunumda da ifade edildi, işte 1.300 küsur belediye arasında sadece 234 tanesinde bakımevi var. Belediyelerimizin bazılarında sorun var, bazılarında sorun yok demek değil. Bu şu demek: Belediyelerimizde kronik bir sıkıntı var. Bu belediye başkanlarımızın anlayışından kaynaklanabilir, belediye başkanlarımızdan önceki başkanlardan gelen sıkıntı olabilir, yönetim anlayışından olabilir, bakımevlerindeki personelin uzman olmamasından kaynaklanabilir ama buradaki konu şu: Denetim mutlaka artırılmalıdır ama bütün sorunları sadece cezaları artırarak çözemeyiz, bu ülkede de çözemediğimiz belli. Cinayetlerin karşılığı olarak ömür boyu hapis de koysanız, siz, toplumdaki o infiali yaratan nedenleri ortadan kaldırmazsanız cinayetler devam eder. Dolayısıyla belediyelerle ilgili durumu biliyoruz, denetimler her aşamasında artırılmalıdır, tamam. Şimdi, dönelim belediyelere bu konuda devlet kurumları olarak bu derdi sahiplenmek bakımından ve bütçe bildiğiniz üzere Ankara merkezli olarak dağıtılıyor, bu doğrultuda devlet kurumlarını bu sorunda ortaklaştırmak anlayışını da işin içine daha fazla katacak mıyız yoksa katmayıp buradaki bütün gelen devlet kurumlarını ağırlık olarak üzerlerinden “Evet, biz şöyle faaliyetler yapıyoruz, ancak belediyeler bu konuda yetersiz kalıyor.” mu diyecek? Buradayız.

BAŞKAN – Şimdi bizim yaptığımız çalışma bir tümevarım çalışması aslında. Şu anda konunun muhataplarından sadece bir tanesiyle görüşüyoruz ve onların görüşlerini alıyoruz ona göre de kafamızda bazı şeyler şekilleniyor. Bundan sonra diğer muhataplarımızla görüştüğçe de kafamızda farklı konular şekillenecek ve en sonunda konunun genelinin bütün fotoğrafını çektikten sonra da genel bir kanaat oluşturacağız. Yani şu anda yapacağımız değerlendirmeler eksik kalabilir çünkü daha akademisyenlerimizi dinleyeceğiz, belediyeleri dinleyeceğiz, yine sivil toplum kuruluşlarımızı dinleyeceğiz ve en sonunda sizlerin şu anda yapmış olduğu analizleri tekrar gözden geçirerek almış olduğumuz tüm bilgiler ışığında gerekli sonuca varacağız inşallah hiç merak etmeyin.

Söz almak isteyen vekilimiz var.

Buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Sayın Başkan, çok kıymetli bürokratlarımız, değerli vekil arkadaşlarım; aslında aynı bağlamda bir şeyler söylemek istedim. Belediyelere aslında on dört yıldır verilmiş bir denetim yetkisi var. Bence belediyelerin denetimden ziyaret bu işi dertlenmeyle alakalı bir sorunları var çünkü yazın -her partiden bahsediyorum- bir sanatçı getirttikleri bütçeye bütün bir yıl boyunca, aslında dertlenseler, hayvanlarla ilgili kısırlaştırma sorununu çözüme ulaştırırlar ve vatandaş çok daha mutlu ederler. Bu bağlamda bence hazırlayacağımız raporda buna değinmek gerektiğini düşünüyorum. Her şeyden önce bu da çok ciddi bir şekilde hem canlıların hakkını savunan önemli bir hak, ayrıca vatandaşlar için de büyük bir hizmet. Bugün eğer sokak hayvanlarının çocukları kovaladığı konuşuluyorsa, zarar verdiği konuşuluyorsa bu bağlamda dikkat etmek gerekir ki kısırlaştırma konusunda sadece bakanlığa bırakarak bu işi, onlardan destek bekleyerek sorumluluktan kaçamazlar. Yani bence belediyelerimizi... Evet Büyükşehir Belediyesi Yasası’yla da gerekli olabilir ama çok ufak bir örnek vermek istiyorum. Tarım Bakanlığımızdaki veterinerlerle Çanakkale’de görüştüğümde, gönüllülük esaslı “Biz bu Çanakkale merkezdeki kısırlaştırmaları yaparız.” dediler, istedikleri bütçe sadece 40 bin liraydı. Yani aslında gönüllülük esaslı, kıymetli bürokratlarımızın, veterinerlerimizin desteğiyle büyük bir kampanyayla bile bir seferde çözülebilecek bir işten bahsediyoruz. O yüzden aslında 2 vekilime de katılıyorum ama bu iş dertlenme işi, belediye başkanlarının ve belediye personelinin dertlenmesiyle inşallah çözeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Serap Hanım, buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de aslında bu işi dinlerken, biraz geciktığım için anlamaya çalıştım önden. Veterinerlik fakültelerini ve veterinerlik öğrencilerini bu işin içine... Madem gönüllülükle katılınabiliyor. Benim gözlemlediğim kadarıyla veterinerlik fakülteleri bu işin epeyi dışında tutuluyorlar. Hatta Komisyona da çok fazla davet edilmemişler, bana İstanbul Veterinerlik Fakültesinden öyle bir şikâyet de geldi. Dolayısıyla bence bu işe daha çok tarafı dâhil edebilirsek o toplumsal, zihinsel dönüşüme de bir katkısı olur.

Ayrıca mevzuat çalışması da bir taraftan yapacak mıyız bilmiyorum bu Komisyonda yani mevzuatın eksiklikleri üzerinde.

BAŞKAN – Şöyle: Biz, tabii ki mevzuattaki bir defa eksiklikler nedir, onu görmemiz lazım, uygulamadaki eksikler veya yanlışlıklar, onlarla ilgili hazırlayacağımız raporda bunları teklif edeceğiz.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – İşte hepsine bütüncül bir yaklaşımla bakılması gerektiğini düşünüyorum ben. Sadece belediyeleri suçlayarak da bir yere varamayız. Yani İstanbul Milletvekiliyim ben. İstanbul’da birçok ilçede aslında hem bu veterinerlik hizmetleri var hem de barınaklar var ama bunların niteliği, hocamın söylediği gibi, işte işin niteliğiyle ilgili. Bütçe de var. Mesela benim yaşadığım yer eskiden bir beldeydi, henüz ilçeye dâhil olmuş bir yer, kocaman bir hastane niteliğinde bir yer var ama sadece kısırlaştırma yapıyorlarmış, başka herhangi bir hizmet yok. Dolayısıyla o kocaman bütçe, o kocaman binalar daha fonksiyonel, daha işlevsel kullanılabilir. Bence bunları değerlendirelim diyorum bunu öneriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

III.- KARARLAR

A) KOMİSYON KARARLARI

1.- Merkez Av Komisyonunun çalışmalarına ilişkin olarak avcılığın 3 gün süreyle sınırlı tutulmasına, nesli tehlike sınırlarında olan elmabaş patka ve üveyik kuşlarının avlanmasının yasaklanmasına, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi’ne alınan Kızılırmak Deltası’nda avcılığın sınırlandırılması konularında tavsiye kararı alınmasına ve bugün ilgili kuruma bildirilmesine ilişkin karar

BAŞKAN - Bu arada, Nevzat Bey’in teklifi konusunda görüş sunmak isteyen arkadaşımız var mı acaba? Yok.

O zaman oylarınıza sunuyorum: Nevzat Bey’in teklifini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

O hâlde, Emrah Bey, bu teklifi birazdan yazılı hale getirelim, yarın malum merkez alt komisyonu toplanacak ve o komisyona da hatta bir teklifte bulunalım.

II.- SUNUMLAR (Devam)

1 - Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu’nun, genel anlamda hayvan hakları, Genel Müdürlüğün bu konudaki görevleri ve öneriler hakkında sunumu (Devam)

BAŞKAN - Buyurun.

DOĞAKORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, aslında aynı şeyleri söylüyoruz, biz de bunun adına bir “seferberlik” diyoruz fakat seferberlik yapabilmek için bir merkezde, bir yetkilinin, bir sorumlunun olması lazım, onun etrafında gelişmesi lazım. Yani biz “yaptırım” derken, eğer böyle yasa değişikliği olursa, şu ana kadar yaptırım olmadığından geldiğimiz nokta belli. Yani bunu belediyeler öncelik olarak görmediler fakat vicdanen

önceliği olarak görsünler beklentisiyle de bir yere varamayacağımız aşikâr. Yani onlar öncelikli hâle getirsin. Kim getirecek, kim getirmeyecek, bunu bekleme yerine, mademki böyle bir sorumluluk var... Bu nereden doğmuştur, bir yaptırım meselesi? Gelineen noktadan doğmuştur, aslında. Şayet belediyeler kendi görevlerine bunu öncelik olarak alsalardı, bu sorumluluklarını yerine getirserlerdi, bugün biz bir yaptırımdan bahsetmeyecektik. Ama bu ateş büyüdü ve etrafı yakar hâle geldi. Onun için bu yaptırım öncelikli hâle getirecektir diye düşünüyoruz.

İkincisi de, maliyeti yüksek değildir -tekrar ediyorum Sayın Başkanım- bu yapılan bir küçücük geçici barınaktır. “Barınak” adı üstünde, bu hayvanlar gidip orada yaşamayacaklar, kısırlaştırma sürecinde onların tutulduğu bir yerdir. Şöyle 100 bin lira, 150 bin lira rakamla yapılacak geçici bakımevleriyle bu kısırlaştırmalar fevkalade yapılabilir yani bunun için yüksek rakamlara gerek yok.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olun.

Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünden gelen arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcımız Sayın Abuzer Yazıcıoğlu ve Daire Başkanımız Murat Çetinkaya’ya “Hoş geldiniz.” diyoruz.

Buyurun.

2.- Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdür Yardımcısı Abuzer Yazıcıoğlu’nun, hayvanların haklarının korunmasındaki mevcut yasal durum, adli konular ve öneriler hakkında sunumu

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU
- Teşekkür ederim Başkanım.

Sözlerime başlamadan önce Sayın Başkanım, şahsınızı ve Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum. Basınıımızın değerli mensuplarına “Hoş geldiniz.” diyorum.

Bizim bu çalışma kapsamındaki pozisyonumuz daha çok adli konulara ilişkin yani ceza maddeleriyle alakalı hususlarda kısa açıklamalar yapacağım.

Geldiğimiz aşama itibarıyla 2017 yılında Cumhurbaşkanlığı sistemine geçince Adalet Bakanlığının mevzuat çalışmalarında belli ölçüde sınırlamalar söz konusu oldu; dolayısıyla adli konulara ilişkin yasa çalışmalarında sadece araştırma ve inceleme yapmak ve öneride bulunmak kapsamında bir çalışmamız söz konusuydu. Bu bağlamda sunumumu üç başlık altında özetlemeye çalışacağım.

Önce mevcut durumu kısaca özetleyeceğim, sonra 2014 yılında Meclise hükûmet tasarısı olarak gönderilmiş 5199 sayılı Yasa değişikliği üzerinde kısaca duracağım, en son olarak da birkaç öneriyle sunumu bitireceğim Başkanım.

Mevcut durum itibarıyla hayvanların korunması Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesinde suç olarak düzenleniyor, sahipli hayvanlara yönelik öldürme, işkence ve eziyet fiilleri yaptırıma bağlanıyor; dört aydan üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası şeklinde düzenlenmiş. Burada sadece sahipli hayvanlar koruma altına alınmış, bu durum aynı zamanda Türk Ceza Kanunu’nun “Mal Varlığına Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmiş; buradan şunu anlıyoruz: Mevcut durumumuzda hayvanlar sahipli bir eşya statüsünde düşünülerek koruma altına alınmış gibi bir görüntü arz ediyor. Sahipsiz hayvanların korunması idari para cezalarıyla sadece yaptırım altına alınmış. Bunun en bariz örneği Erzincan’da kediye yapılan kötü muamele idari para cezasıyla yaptırıma tabi tutulmuştu, toplumda infial uyandırmıştı.

Mevcut yasalarımızdaki hayvanları korumaya ilişkin suç düzenlemeleri bu şekilde ama 5199 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde bir dizi fiiller idari yaptırıma tabi tutulmuş, idari yaptırımlarla koruma altına alınmaktadır. Bunun dışında, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'yla yaban hayatındaki hayvanların korunması söz konusu. Oradaki yaptırımlar da yine idari para cezaları daha çok.

Bu sürecin en büyük değişikliği 2014 yılındaki tasarıyla ortaya çıktı. 5199 sayılı Kanun'u değiştiren bu tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanunlaşmadı, kadük kaldı. O tasarıda ilk defa hayvanlar bir can olarak koruma altına alınmıştı, tasarıdaki durumda. Yaklaşık beş başlık altında suçlular ihdas edilmişti o tasarıda; hayvanların dövüştürülmesi, öldürülmesi veyahut da ölmüş hayvan etinin piyasaya sürülmesi gibi bir suç da ihdas edilmişti; işkence, kötü muamele ve tehlikeli ırkların gözetim yükümlülüğünün yapılmaması gibi suçlar ihdas edilmişti o tasarıda fakat tasarı kanunlaşmayınca bu aşamaya kadar geldik.

Mevcut durum itibarıyla yapılacak çalışmalar noktasında eğer tekrar suç ihdas edilmesi düşünülüyorsa burada dikkat edilmesi gereken bazı hususlar var. Ben, hani, Adalet Bakanlığının görev kapsamında kalması hasebiyle oralara temas edeceğim. Yani kabahat fiillerinin bir kısmının suç hâline getirilmesi tamamen siyasi bir takdirdir tabii ki. Türkiye Büyük Millet Meclisi böyle bir düşüncüyü olgunlaştırırsa tabii ki suç hâline getirilebilir. Burada bizim çalışmamız kapsamında, araştırmalarımız neticesinde bir fiilin suç hâline getirilmesinde iki unsura çok önem göstermek gerekiyor; birincisi fiilin tanımını yani o suçun unsurlarını çok iyi belirlemek gerekiyor, ikincisi de cezanın orantılılığı meselesine dikkat etmek gerekiyor. Çünkü malum Türk Ceza Kanunu'nda kişilere karşı suçlar, devlete karşı suçlar, mal varlığına karşı suçlar ve şimdi de hayvanlara karşı suçlar şeklinde bir şey ortaya çıkmış olacak. Buradaki dengeyi gözeterek hani hem suçları belirlemek hem de ceza miktarlarını belirlemek gerekiyor.

Bu kapsamda, öneri anlamında, bir hayvan neslinin yok edilmesi veya nesli yok olma tehlikesi altındaki bir hayvanın öldürülmesi fiilleri ayrı ve daha ağır cezayı gerektiren bir suç hâlinde düzenlenebilir. Sunumda 3'üncü sayfada buna ilişkin öneri şeklinde hazırlamıştık.

Bunun dışında, ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek suç hâline getirilebilir. Ev hayvanına veya evcil hayvana işkence veya eziyet etmek suç hâline getirilebilir ve hayvanları dövüştürmek... Aynı 5199 sayılı Yasa'nın değişikliğine ilişkin tasarıda olduğu gibi bazı fiiller suç hâline getirilebilir.

Bunun dışında, yine tasarıda da önerilmişti, idari para cezalarında belli oranlarda artışlar öngörülmüştü fakat tabii kanunlaşmadı. Bunlar da dikkate alınabilir, ceza miktarlarında artış öngörülebilir.

Bu suç yapma noktasında önemli olan husus şikâyet meselesi. Bu hususa kısaca değinmek gerekiyor. Şöyle: Türkiye'de yılda cumhuriyet savcılıklarına 4,5 milyon civarında suç duyurusu geliyor, soruşturma sayısı 4,5 milyon civarında, tam yuvarlak rakamı söylüyorum. Bunların 1,5 milyonu dava olarak mahkemelere intikal ediyor, diğerleri savcılık aşamasında bir şekilde sonlanıyor uzlaşmayla, ön ödemeye veya kamu davasının açılmasının ertelenmesiyle. Bu tarz mekanizmalarla soruşturma yapılmasına yer olmadığı kararıyla takipsizlikle sonuçlanıyor; sayısı 3 milyona yakın.

Şimdi, böyle bir suç potansiyeli olan ülkemizde hayvanlara yönelik eylemlerde suç belirleme yaparken adliyelerdeki iş yükünü de dikkate almak bir ihtiyaç olarak ortaya çıkıyor çünkü bir şeyi suç yapmak meseleyi çözüyor. Önemli olan, o suçun takibini yapıp yaptırıma bağlamak da önem arz ediyor. Bu kapsamda şikâyet öne çıkıyor çünkü herhangi bir hayvanın mesela öldürülmesi, işkence veya eziyet edilmesi hadiselerinde savcılığa resen araştırma yetkisi verildiği zaman 4,5 milyonluk suç duyurusu yani soruşturmaya uğraşan savcılarımızın tahmin edemediğimiz boyutlarda bir iş yüküyle karşılaşma ihtimali var. Bu şikâyet müessesesi belki bir supap görevi görecek ve daha ciddi olayların

araştırılmasına fayda sağlayacak. Yani sadece hayvanların öldürülmesi olayı üzerinden gidelim, mesela her hayvan ölüsü soruşturmaya konu olabilecek eğer şikâyet söz konusu olmazsa ama hayvanların bir kısmı, az önce de belirttiğimiz gibi, 4915 sayılı Yasa kapsamında korunan hayvanlar da olabilir veya hatta doğa ölüm de söz konusu olabilir yani her fiil suç olmayabilir. O yüzden şikâyet unsurunun dikkate alınmasına ihtiyaç olduğunu önerebiliriz.

Diğer taraftan, Tarım ve Orman Bakanlığının ihbarı meselesi yani savcılıklar hayvanlara yönelik eylemlerin değerlendirilmesinde ilk yardımcı Tarım ve Orman Bakanlığından alacak zaten doğal olarak çünkü savcılarımız zaten bu işin uzmanı değil. Örnekleyecek olursak hani bir insan ölümünde nasıl ki Sağlık Bakanlığından, doktorlardan destek alınıyor -Adli Tıp Kurumumuz var- hayvanlara yönelik eylemlerde de bu işin uzmanı olan Bakanlığın yetkililerinden tabii ki destek alınacak. Bu kapsamda onların ihbar yetkisinin dikkate alınmasının da adliyelerdeki adaletle ulaşmanın hızlanması anlamında fayda sağlayacağını düşünüyoruz. Ama tabii bir hayvan neslini yok etmek, nesli yok olma tehlikesi altındaki hayvanı öldürmek veya dövdürmek fiillerinin şikâyet kapsamında olmaması gerektiğini düşünüyoruz şahsen çünkü hayvanların dövdürülmesi zaten hem izleyenlerin hem de dövdürenlerin istekle katıldığı bir ortam. Orada şikâyet eden kişiyi bulmak zor olabilir, o noktadan belki şikâyet aranmayabilir. Nesli yok olma tehlikesi altındaki hayvanı öldürmek hususu da çok nadir işlenebilecek suç olduğu için belki hani savcılıkların bu mesele üzerine gitme noktasında şikâyet aranmaması sonucunu doğurabilir. Bu hususa temas etmek gerekiyordu.

Suçlarla alakalı olarak...

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Özur dileyerek Sayın Başkanım, sonunda mı yoksa...

BAŞKAN – Sonunda.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Diğer taraftan, eğer hani suç ihdas edildiği zaman ortaya çıkacak en güzel netice hayvanların bir can olarak korunması yani hayvanların önemsenmesi, bir eşya statüsünden çıkarılması söz konusu olacak. Bu, belki en güzel sonucu olacak bu çalışmanın. Sahipli ve sahihsiz hayvanları kapsayıcı nitelikte bir koruma sağlanmış olur suç düzenlemesi yapıldığı takdirde. Bir de Türk Ceza Kanunu'ndaki mal varlığına karşı işlenen suçlardan çıkarılıp Hayvanları Koruma Kanunu'na alınması tabii ki iyi bir sonuç doğuracak ve caydırıcı bir etki ortaya çıkaracaktır.

Benim kısaca özetleyeceğim bu kadar. Sorular varsa onlara cevap verebilirim.

BAŞKAN – Bu konuda dünyadaki örnekleri var mıdır, suç hâlinde hayvan haklarının Kabahatler Kanunu'nda değil de Ceza Kanunu'nda değerlendirildiği örnekler var mıdır?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Şimdi, kabahat olarak yani bütün ülkelerde kabahat düzenlemeleri var zaten ama özellikle bazı fiiller, işte öldürme, işkence, kötü muamele birçok Avrupa ülkesinde suç olarak düzenlenmiş fakat tabii ceza miktarları çok değişkenlik gösteriyor her ülkede yani üç aydan iki yıla kadar olanlar var, altı aydan üç yıla kadar olanlar var. Ceza miktarları çok değişken ama özellikle öldürme fiili birçok ülkede suç olarak düzenlenmiş. Bunun karşılaştırmalı hukukta örnekleri var. Ona ilişkin bir çalışmamız vardı zaten.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Ben sorudan hareketle, bu diğer ülkelerde karşılaştırmalı olarak hangi suça hangi cezalar öngörülmüş, hangi yıllarda bu yasal düzenlemelerinde değişiklik yapmışlar? Bu doğrultuda bize bir çalışma hazırlarsanız Komisyonumuz görevi süresi içinde, detaylı bir şekilde hem gelişmiş ülkeler nezdinde, sanayileşmiş ülkeler hem daha tarım kültürü ağırlıklı olan ülkeler nezdinde onu da görebileceğimiz dağılımı yaparsanız bizim de inceleme fırsatımız olur.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – O hususta bir çalışmamız olmuştu. Bu talep doğrultusunda biraz daha detaylandırıp sunabiliriz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Buyurun Erdem Bey.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Sayın Başkanım, tabii, bu konu çok önemli bir konu bize göre. Yani deniliyor ki: “Suç olan fiiller kurum üzerinden şikâyeteye bağlı olsun.” Yani resen şikâyet değil de bir kişi bir olay gördü, biri bir köpeği –örnek veriyorum- öldürdü, önce bize bir bildirecek, şikâyet edecek, biz de savcılığa şikâyetinde bulunacağız, direkt olmayacak.

Tabii, birincisi, bilemiyorum, ben hukukçu olmamakla beraber, bireyin sanki anayasal hakkına karşı bir durum gibi yani birey şikâyet edemiyor, bir kuruma şikâyet ediyor, onun üzerinden bir şikâyet gerçekleştiriyor. Ama bizi ilgilendiren asıl yanı şu: Şimdi, o zaman bizim gidip suçu yani şikâyet edildiğinde kurum gidecek bu suçu yerinde bir incelemesi lazım. İnceleyebilmesi için kolluk kuvveti değiliz yani böyle bir yetkimiz falan yok, soruşturma yapamam, ifade alamam, bir yere gidemem, gelemem. Ne yapacak kurum? Kurum oraya gidecek, polis çağırarak. Yani her olayda hem kurum gidip hem polisi çağırarak olayı sadece uzatmaktan başka bir şey olmadığı gibi aksine bütün iş yükümüz sadece bizim... Demin Komisyonumuz da konuyu ortaya koydu, biz bütün Türkiye’den, Türkiye’deki hayvanlardan sorumluyuz, yaban hayvanlarından sorumluyuz yani 250 tane şurada orman muhafaza memuru var ki onları burada kullanamayız, yetkileri yok yani bu alanlarda kullanamayız. Orman muhafaza memurunun dışında memurlarla biz bu işi nasıl yapacağız? Sadece işi uzatmaktan başka bir şeye yaramaz diye düşünüyoruz. Hatta bu suçlar tam yerini bulamaz, zamanında müdahale edilemez diye düşünüyoruz.

Yine, olay yerine giden arkadaşlarla ilgili yani bizden giden oradaki görevlilerle ilgili hiçbir veri, olay yeri incelemesi yapılması mümkün değil şeklinde görüyoruz.

BAŞKAN – Yani kurumunuzun görüşü bu şekilde.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Zeynep Hanım, buyurun.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Aslında sizin ilettiğiniz hususla da bir kısmı ilişkili ama şimdi mesela burada, mevcut kanunda bir evcil hayvan tanımı var, sahipsiz hayvan tanımı var. Şimdi, biz, baktığımızda elimizdeki sunum örneğinde ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek, ev hayvanına veya evcil hayvana işkence veya eziyet etmek yani dolayısıyla bir ceza tanımlaması yapılıyorsa bunu evcil hayvan üzerinden yapılmış gibi algılıyorum ben burada.

Şimdi, evcil hayvanı öldürmeye yönelik bahsi şu bağlamda anlayabiliyorum bir miktar: En nihayetinde bizim etinden istifade ettiğimiz hayvanlar var. Yani balık tutanın statüsü ne olacak? Yani o noktada öldürmek bahsinde evcil hayvan daraltılmasını belirli noktalarda anlayabiliyorum ki bu

meftumumuhalfinden hani bizim burada iŖte bir Ŗekilde insanların beslenmesi baēlamına bir parantez açılıp bütn hayvanlar kapsanabilir. Bunun ötesinde, iŖkence ve eziyette sadece ev hayvanı bahsinin geçiyor olmasını çok zihnimde bir yere oturtamadım yani orada hangi hayvan olursa olsun iŖkence ve eziyet bahsinde ceza öngörülmesi bütün hayvan grupları için geçerli olmalı kanaatindeyim. Öldürmek bahsinde de en nihayetinde insanların beslenme ihtiyacına sadece bir parantez koyarak yine orada ceza öngörülmesinde isabet bulanacağı kanaatindeyim.

Bu sahipsiz hayvanlar bakımından Ŗimdi... Yani sahipli hayvanlar bakımından hayvan sahibinin Ŗikâyetine baēlanmış konu. Sahipsiz hayvanlar bakımından ise sizin de az evvel belirttiēiniz gibi ‘‘Tarım ve Orman Bakanlıēının baŖvurusuna’’ denilmiş. Ben bu noktada -geri sizin aıklamanızla bir miktar aıklıēa kavuşmuş oldu bu zihnimde- Bakanlıēın baŖvuru yapabilmesi için anladığımız kadarıyla Bakanlıēa bir baŖvuru evvela vatandaş tarafından yapılmalı. Yani bu noktada Tarım Bakanlıēının da harekete geçmesi hususunda herhâlde bir Ŗart, kaide konulacak anladığım kadarıyla yoksa hani Bakanlıēa birisi baŖvurdu diyelim, o baŖvurunun nasıl deēerlendirileceēi hususunda bir belirleme yok burada.

DOēA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOēLU – Yok. Özür dilerim...

Sanki Ŗöyle: Ŗimdi, baŖvurdu, bu suç mudur deēil midir, susa nasıl bir suç Ŗeklinde olay yerinde bir Ŗey hazırlamamız lazım.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ben kendimde avukatım. Gerçekten bu noktada iŖ yükünü çok iyi biliyorum Adalet Bakanlıēının. Gerçekten bu tip fiillerin tekrarlanma hızıyla iŖte ilk iŖ yükünü de gözeterek hani en nihayetinde bizim burada denetim mekanizmasını bir Ŗekilde iŖletebiliyor olmamız lazım. Siz az evvel koruma muhafaza memurlarından bahsetmiŖtiniz. O noktada acaba tali bir yapılanmaya gidilebilir mi? Bir eŖit kolluk olduēunu ifade etmiŖtiniz kendi sunumuzda.

DOēA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOēLU – Özür dilerim. 5199 bu muhafaza memurlarına Ŗey vermiyor.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Biliyorum. O baēlamın dıŖında. Muhafaza, av, vesaire, daha farklı bir baēlamda.

DOēA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOēLU – Evet, onlara bir görev vermiyor.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ama hani benzeri nitelikte acaba bir kadro ihdası söz konusu olabilir mi diye bir husus da aklıma geldi. Yani hakikaten ben çok iyi biliyorum Adalet Bakanlıēının iŖ yükünün ne kadar yoēun olduēunu. Bizim en nihayetinde bir sonuca ulaşabiliyor olmamız lazım.

DOēA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOēLU – Özür diliyorum.

Eēer bu endiŖeyle biz de onu gerekleŖtirezsek korkarım ki bu çıkarttığımız, yani öyle bir yasa çıkılmış olsa bile...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Siz bürokrasiyi artırmaktan bahsediyorsunuz, belki araya bir unsur daha eklemekten.

DOēA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOēLU – Hayır, amacına ulaşamamaktan korkarız. Yoksa bizim iŖ yükünden çekindiğimiz yok.

BAŞKAN – Peki, sizin öneriniz ne olabilir? Yani tamam, şimdi Doğal Hayatı Koruma ve Millî Parklar, bu işin altından şu andaki mevzuata göre ve personel yapısına göre kalkamaz. Biz bunu mevzuatımızda suç hâline getirdiğimiz takdirde bu konularla ilgili olarak yetkili merciler ne olmalı? Yani o işin bir uzman bilirkişisinin gidip orada inceleme yapması gerekecek. Bunu nasıl öngörebiliriz, ne yapabiliriz bu konuda?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, burada, bir defa –bilemiyorum- orada onu inceleme yapacak kimsenin herhâlde bir yetkisinin olması lazım. Yani bir suçla ilgili delil toplayacak, belki ifade alacak, bir şey alacak, yani bir defa bir kolluk kuvvetinin...

BAŞKAN – Şimdi Emniyet ve Jandarmanın olay yeri inceleme ekipleri vardır mesela.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani onun gibi.

BAŞKAN – Şimdi, bu olay yeri inceleme ekibi, Emniyet ve Jandarma bu olayı da incelemeli yoksa siz mi incelemelisiniz?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, Emniyetin içerisinde buna yönelik bir birim oluşturulmalı diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani sizin tavsiyeniz. Bir de Jandarmada da aynı şekilde.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Emniyet ve Jandarma. Yani Emniyet kendi bölgesinde, kendi bölgesinin dışında, Jandarma bölgesinde Jandarmanın. Çünkü çok yaygınlar, Türkiye’nin her yerinde varlar. Düşününüz Türkiye’nin bütün sathında bizim her bir olaya gitme imkânımız çok zor.

BAŞKAN – Yani şu mu: Hayvanlara karşı işlenen suçlarla ilgili özel bir birim oluşturmalı, olay yeri inceleme birimi.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, kendi içinde.

BAŞKAN – Bunun içerisinde başta veteriner hekimler olmak üzere bu konunun uzmanı olabilecek ve bunun bir suç mu, değil mi ve ne olduğunu bize uzman bir gözle aktarabilecek bir birimin oluşturulmasının uygun olacağını düşünüyorsunuz.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet. O birimin içerisine veteriner hekimler de katılabilir. Mesela bizim Genel Müdürlüğün dışında tarımda onlarca veteriner hekim var, yanlarına dâhil edilebilir, belediyelerden dâhil edilebilir. Bunlar gider, olay yerinde inceler ve işi bitirir diye düşünüyorum efendim. Yani bizim üzerimizden gidilmesi bize iş yükü olmasın diye değil, amaca ulaşamayacağımızdan çekiniyoruz. Sonuç alamayız.

BAŞKAN – Yani önemli olan sonuç almak.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Özür dilerim Başkanım.

Ben sayın vekilimin açıklamalarına ilave yapmak istiyorum.

Şimdi buradaki öneri, ev hayvanı, evcil hayvan. Bunlar tamamen bir öneri sayın vekilim. Yani bu sınırsız seçenek olabilir, bu genişletilebilir, daraltılabilir, ceza miktarlarında oynanabilir. Bu sadece ilk aşamada Komisyonun çalışmasına bir ışık tutması açısından getirildi buraya. Fakat biz bunları hazırlarken kanundan ilham aldığımız husus 5199 sayılı Kanun’u -2014’deki tasarısı- daha çok biz

değerlendirerek bu sonuçları çıkarmıştık. Eğer Komisyon veyahut da Türkiye Büyük Millet Meclisi 5199 sayılı Kanun’u mülga kılıp sıfırdan yeni bir kanun yazacaksa çok farklı seçenekler ortaya çıkabilir. O tamamen Meclisin takdirinde ama eğer 5199 sayılı Yasa üzerinden hareket ederek bazı değişikliklerle durumu düzeltmeye çalışacaksak o zaman yasaya en az dokunmakla ulaşılabilecek sonuç şeklinde bir öneri getirmiştik ama bu çok çeşitlendirilebilir. Onun önü açık yani onu sınırlayacak bir şey yok.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Var mı başka sorusu olan arkadaşımız?

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) — Bilgilendirme için teşekkür ederiz öncelikle.

Ben ev hayvanları bakımından aslında sorunu çözmek için önce kategorize etmek gerektiğini düşünüyorum. Bu bakımdan sadece ev hayvanlarına yönelerek söylüyorum. Önce hayvan sahiplenmesi diyelim kavram olarak, bunun bir kayıt içi hâle getirilmesi gerekli ki onun üzerine bir denetim inşa edilebilsin. Dolayısıyla bu kayıt içi yani belediye sınırları içinde olabilir veya farklı alternatifler, kanuni bir çerçevesi düzenlenebilir. Bu alanların içinde hayvan sahiplenmek isteyen vatandaşlarımızın bunu bir merciye bildirmeleri ve o hayvanın akıbetinin de devamında takip edilmesi ve onun da belirli sürelerde bu doğrultuda bilgilendirmeyi gerekli mercilere yapması şeklinde önce aslında bir yol çizmek gerekli. Sahiplenilen hayvanlar kayıt dışı olduğu sürece açıkcası eziyetin tespit edilmesi gerçekten çok zor. Yani bugün belki sosyal medya üzerinden çeşitli yayınlarla onu tespit ediyoruz ancak bizim tespit edebildiğimiz çok sınırlı sayıda ve tespit ettikten sonra da müdahalelerimiz de sınırlı. Dolayısıyla her birinin bir vatandaş kategorisinde aslında kayıt içi kimlikleriyle ve belirli sürelerde belki hangi bahsettiğimiz bu belediyeler olabilir veya yine izni verilmiş bakımevlerine sahiplendikleri hayvanları götürmeleri ve bir sağlık muayenesini -bunun kapsamını ayrıca değerlendirmek gerekli, yani gözle muayene veya çok kapsamlı bir muayene şeklinde, oradaki veterinerin de analizleri doğrultusunda yapması suretiyle aslında vatandaşların da bu sürecin içine katıldığı ve denetiminin bir parçası olduğu bir süreç oluşturulabilir diye düşünüyorum. Yani önce hepsinin bir kayıt içine alınması noktasına vurgu yapmak istiyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Tamamen katılıyorum Sayın Vekilim. Yani kanunun 4’üncü maddesinde kayıtlı ilgili sınırlı bir düzenleme var zaten. Bu 2014’teki tasarıda o 4’üncü maddeye hiç dokunulmamış yani kayıt düşünülmemiş hiç. Fakat yapılacak çalışmalarda kaydın kapsamı genişletilebilir ve eğer suç yapılacaksa bu zorunluluk olarak da ortaya çıkacak çünkü öbür türlü suçluları bulmakta gerçekten zorlanacağız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bir de evcil hayvanlarla ilgili, onların satışlarıyla ilgili de bir husus var burada çünkü eziyet eden kişi, bir hayvanın iç organına zarar verebilir. Bu anlaşılmayabilir. Türlü yollardan yine kayıt dışı satışla da veya işte doğaya salmak şeklinde de -daha doğrusu salmak demeyeyim, terk etmek diyelim- uygulamalar olabiliyor. Bu doğrultuda özellikle bu konuya da dikkat edilmesi gerektiğine dikkat çekmek isterim. Yani satışının da yine denetlenebilir olması gerekiyor. O nedenle dediğim gibi yani belki bakımevleri ve belirli periyotlardaki hayvanların veterinerlere götürülmesi şeklindeki süreç aynı zamanda bunun bir denetimini de veya el değiştirip değiştirmedeği veya o aralıkta veteriner gelmediğinde tekrar o kişiye o merkezlerin ulaşarak “Niye getiriyorsun hayvanı?” demesi bakımından da özellikle önemli.

Bir de bir konuya küçük vurgu yapmak istiyorum. Bu, belki bugünün değil ama gelecekte hem Türkiye’yi hem dünyayı ilgilendiren bir boyutu olabilir. Bugün özellikle klonlama dediğimiz şey yani hayvanların klonlanması, hangisinin canlı, hangisinin orijinal, hangisinin kopya bir varlık olarak

tanımlanması gibi bir sorunla bundan belki on, yirmi, otuz sene sonra karşılaşabiliriz. Dolayısıyla bu doğrultuda bizim burada yaptığımız çalışma bu boyutu itibarıyla da geleceğe doğru atılan bir adımı teşkil ediyor. Ama temelinde her ne kadar burada kategorize edilmiş, büyük ölçüde de çok iyi niyetli bir çalışma yapılmış ancak yine de hayvanlar bir mal olarak değil, bir canlı olarak tanımlanırken sadece nesli tükenmekte olan veya evcil hayvanlar için değil aynı zamanda diğer kapsamdaki, bunun dışında kalan hayvanlarla ilgili de bir bakış açısını Adalet Bakanlığı bünyesinde de tartışmamız gerektiğini düşünüyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Sayın Vekilim, çalışma tam bununla ilgili, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çerçevesinde olunca, 5199 sayılı Kanun 4915 sayılı Kanun’un dışındaki hayvanları yani evcil hayvanlar, ev hayvanı, sokaklardaki bizim insanlarla beraber olan hayvanları düzenleyen bir kanun olması hasebiyle o çerçevede düşünüldü ama eğer çok geniş kapsamlı, bütün hayvanları kapsayacak şekilde bir çalışma yapılacaksa o zaman çalışmanın içine 4915 sayılı Kanun’u da katmak gerekecek. Daha kapsamlı bir çalışma yapılacak yani. Öyle düşünmemiz lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu ana kadar elinizde bu konuyla ilgili böyle ön hazırlığınız var mı? Çünkü bizim Araştırma Komisyonumuzun görev kapsamı sadece kanun maddesiyle sınırlı değil. Komisyonumuz süresince -üç aylık ve bir ay da ek süre olmak üzere bir süremiz var- bize o doğrultuda bir bilgilendirme yaparsanız memnun oluruz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Hatta şöyle söyleyeyim: 4915 sayılı Kanun’la ilgili bir çalışma olmamıştı. Hatta daha öncesinde bakanlıkların daha önceki yapılanmada, Cumhurbaşkanlığı sisteminden önceki yapılanmada 4915 sayılı Kanun’dan sorumlu olan bakanlıkla 5199 sayılı Kanun’dan sorumlu olan bakanlıklar bile farklıydı aslında. Öyle bir kargaşa da var şu anda ama buna ilişkin bir talep varsa o hususta çalışma yapabiliriz. Yani şu an için 4915’le alakalı bir çalışma yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu doğrultuda bir talebimiz var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Yapalım.

BAŞKAN – Başka sorusu olan arkadaşlarımız yoksa bugünkü toplantımız burada sona erdi. Var mı?

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Efendim, son bir şeyin altını çizmem gerekiyor. Kendi içimde rahat edebilmem için.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Şimdi, tabii burada adliyelere yüklenilecek yükten bahsedildi, ediliyor. Yani demek ki şu öngörülüyor: Adliyelerin yükü artabilecek kadar bir şikâyet bekleniyor. Yoksa az bir şikâyet olsa adliyelerdeki yüklerin...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Hâlihazırda da yoğun zaten adliyeler yani adliyelerin dosya yükü çok fazla.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Evet, yoğun. Bir de ufak tefek bir şikâyet konusu olsa -değil mi- adliyeye bu kadar yük biner demeyiz herhâlde. Ben de öyle tahmin ediyorum. Demek ki müthiş bir şikâyetten bahsediyoruz.

Hele hele bir suç olduktan sonra bazı eylemleri, ülkemizde sivil toplum örgütleri bire bir bu işleri takip ediyorlar. Bize gelen şu anda müthiş derecede şikâyetler var ama suç olduğu zaman bu çok daha artacak, müthiş artacak.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Karşınızdaki bir canlı ama.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Tamam da bunu düşünmek, bunu öngörmek değil ki.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Artmasın demiyorum. Artacak. Lafı şuraya getirmek istiyorum Sayın Vekilim. İşte bu artmayla beraber bizim kurumdan gidin bütün bu şikâyetleri yerinde tespit edin noktasında kalırsak hakikaten amaca ulaşma imkânımız yoktur.

BAŞKAN – Biz sizin, tamam, meramınızı anladık biraz önce de zaten. Gerek yok, tamam.

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ERDEM İSMETOĞLU – Yani onun altını çizdim.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Bu noktada küçük bir açıklama yapabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Örnek olarak Orman Kanunu’nu gösterebiliriz. Orman Kanunu’nda malum orman muhafaza memurları ormanların çevresinde, içinde dolaşıyorlar. Suç tespit ettikleri zaman suç tutanağıyla adliyeye intikal ettiriyorlar. Yani buna benzer bir uygulama anlamında kurgulanabilir. Sorun olacak kısım zaten işkence, eziyet suçları, daha çok toplumun nazarına çarptığı zaman zaten infial uyandırıyor ve herkes hem savcılığı hem Orman Bakanlığını harekete geçirir zaten, onda çok sorun olmaz.

Öldürme fiillerinde ölen hayvanın 5199 sayılı Yasa kapsamında bir hayvan mıdır, değil midir, onun değerlendirilmesi veyahut doğal ölüm müdür, değil midir, bunlar önem arz eden hususlar. Biz, bu noktada savcılarımız olay yerine otopsiye gitmek mi, yoksa bir hayvanın otopsisine gitmek mi noktasında bir tercih aşamasına gelsesin istiyoruz. Önceden bu tespit yapılırsa hakikaten kanun kapsamında suç oluşturan bir eylemse tabii ki savcılık oraya gidecek ama değilse boşuna bir zaman israfi olmasını istiyoruz. Amacımız buydu.

BAŞKAN – Peki.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özellikle burada tabii bir boyutu itibarıyla doğa hayatının içindeki hayvanların avlanmasını denetlemek açık bir alan olduğu için o belki bir ölçüde mümkün. Şu anda yeterli olmadığını biliyoruz. Ancak bir insanın evcil hayvanını beslediği haneye girmek ve bunu denetlemek ciddi bir mesele. O yüzden eziyet kısmını tespit etmek gerçekten çok zor. O nedenle aslında bir yerde kişiyi sorumlu tutmamız gerekiyor, işte denetimini sağlamamız gerekiyor. Biraz önce ben de birkaç örnekle katkı vermeye çalıştım ancak bunun temeli neticede hayvan sahiplenmek isteyen kişilerin ve ailelerin bu konuyla ilgili bilinçlendirilmesinden geçiyor. Bu da çok küçük yaşta okulda belki 1’inci sınıftan itibaren başlayarak Millî Eğitim Bakanlığımızın da bu işin içine katılarak bu doğrultuda bir ders vermesi; bu dersin ardından, yaygın eğitim verildiği için tüm Türkiye’de, belirli dersleri geçen çocuklara evcil hayvan besleyebileceğiyle ilgili bir sertifikasyonun yapılması, verilmesi. Bu, Avrupa’daki tıpkı küçük bir çocuğa bisiklet dersi verip onun bisiklet kullanırken kendine ait bir

ehliyetinin olması gibi. Bu doğrultuda da adımlar atılırsa o sorumluluk bilincini çocuk yaştan itibaren daha fazla vermiş oluruz. Bu konuyla ilgili şiddet eğilimi olan çocukların da bir şekilde, belki, henüz o yaşlarda tespit edilmesine imkân sağlamış oluruz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Psikoterapik bazı testlerden geçirilmeyi gerektiren bir durumdan bahsediyoruz aslında. Yani sadece “Ben hayvan bakacağım.” demekle bir insan hayvan bakamıyor, bununla beraber yaşaması lazım; yaşarken ortaya çıkan bazı sorunlara karşı vereceği tepkiler önemli. Bunu önceden tespit edebilmek her zaman mümkün de değil. O nedenle bu sertifika verilme meselesi tabii, iyi bir öneri; aslında yapılabilir ama mutlaka tartışılması lazım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Hayır, bu şeyle ilgili değil yani gelecekte suç işleyecek, bugünden onu tespit edelim anlamında değil; hayvan beslemek için istekli olan, duyguları daha ön plana çıkan çocukların ona eğilim göstermesi, bir seçmeli ders gibi eğilim göstermesi, bu doğrultuda da o hayvana bakabileceği bilgilere ulaşmak. Yani bugün, bir hayvan sadece alınıp da eve sokulup bakılması değil ki yani o zaman siz... Belki o evin içinde yaşıyor hayvan ama o bir eziyet onun için, bir insanla yaşıyor yani farklı bir canlı türüyle yaşıyor. Bunun, barış, karşılıklı saygı ve sevgi içinde nasıl yaşanabileceğinin bilimsel olarak anlatılması gerekiyor. Aslında, bu konuda bizim -milletvekilleri olarak Komisyondayız ama- bu doğrultuda hiçbirimizin bir eğitim aldığını zannetmiyorum. Biz belki memnunuz evde bir hayvanla birlikte yaşamaktan ama onun bize ne hissettirdiğini de biliyoruz da, acaba biz ona ne hissettiriyoruz; o belli değil. O yüzden, madem biz bunda eksik kaldık hep birlikte, yani, bari çocuklarımız, gençlerimiz bundan mahrum kalmasin, bilimsel olarak bu doğrultuda bilgilensin. Ucuna sertifika koyalım koymayalım, Millî Eğitim Bakanlığı uzmanları, uzman eğitimciler o doğrultuda en sağlıklı kararı verir diye düşünüyorum.

Çok özür dileyerek bir ilave daha yapmak istiyorum: Eskiden millî savunma dersi vardı, o derse de Türk Silahlı Kuvvetlerinden subaylar gelirdi, heyecanlı olurdu çocuklar açısından, bizler açısından. Böyle esprili de bir yanı olurdu, güzel de olurdu ama bu doğrultuda da koyulacak derse uzman bir veteriner hekimin gelmesi, hayvanları bir ölçüde evcil hayvan bağlamında da bize göstermesi, tanıtması, yanlışların ne olduğunu anlatması, nereden, ne şekilde bu hayvanları temin edebileceğimizin en sağlıklı yolunu, diğerlerinin sağlıklı olmadığını... Çünkü evcil hayvan satan pek çok noktada ciddi bir kandırma-kandırılma süreci de yaşanıyor. Hayvanın saf ırk olduğu söyleniyor ama değil, ama kırma. Bir hastalık taşıyıp taşımadığı da belli değil. Dolayısıyla böyle bir boyut.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ama bu önerileriniz bir yandan da bir riski taşıyor. Eğer biz, bir taraftan hayvan sahiplenmeyi zorlaştırırsak bu defa sahiplenmenin sayısı düşecek, sokak hayvanlarının sayısı artacak. O yüzden orada ince, hassas bir şey var. Yoksa daha ötesine gidip belki sahiplenecek kişiyi bu oryantasyon eğitiminden de geçirelim diyebiliriz, bu da mümkün. Yani söyledikleriniz son derece ince, güzel dokunuşlar ama bir taraftan yaparken başka bir taraftan da arıza çıkması riski var.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Çok haklısınız, orada şöyle bir şey var: Genelde sahiplenilen hayvanlar, aslında, bir şekilde evin içine sokulan hayvanlar, sadece alınan hayvan dostlarımız –öyle diyeyim- sadece sokaktan alınanlar değil, aynı zamanda ticari olarak üretilen ve satışı yapılanlar. Dolayısıyla, bu doğrultuda aslında ne kadar yasal çerçevenin içine girerse, bir hayvan dostumuzu da sahiplenmek isteyen kişi bu doğrultudaki sorumluluğunun da farkına varacak. Zaten bu oturumun ilk kısmında da konuşulduğu üzere biz kısırlaştırma probleminin önüne geçebilirsek aslında melez hayvan çeşitlerinin de kontrolsüz bir şekilde, belki üremesine de bir sınırlama gelmiş olacak. Yani her şeyden önce -ben tırnak içinde söylüyorum bugünkü toplantıyla ilgili- kayıt içi, kayıt içi, kayıt içi diyorum yani bunu sağlamamız ve bunu bilimsellikte bir araya getirmemiz gerekli diyorum.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben bir şey sormak istiyorum Adalet Bakanlığından yetkilimize. Ben de hukukçuyum bu arada, onu da söyleyeyim. Şiddet ve kötü muameleye ilişkin adli makamlar nasıl harekete geçiyorlar, bunu merak ediyorum. Diyelim ki bir hayvanın şiddet ve kötü muamele gördüğüne ilişkin, bir komşusu şahit oldu veya ihbar etmek istiyor. Nasıl başlıyor adli süreç?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Şu anki düzenleme TCK 151, (2)’nci fıkra kapsamında. Sadece sahipli hayvanlar bu koruma kapsamında, adliyeyle ilgilendiriyor. Dolayısıyla diğer hayvanlara yönelik yani sahipsiz hayvanlara yönelik eylemler idari yaptırıma tabi olduğu için adliyeler hiç ilgilenmiyor bu hususla; sahipli hayvana yönelik yapılacak öldürme, işkence ve eziyet fiillerinde sahibinin şikâyetiyle harekete geçiyor adliyeler. Yani buradan da şunu anlıyoruz: Bir başkası sahipli hayvana kötü muamele veyahut öldürme fiili gerçekleştirirse sahibi şikâyet ettiğinde suç oluyor, kendisi yaptığında suç olmuyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Yaman çelişkiler var mevzuatta, o yüzden buradan da başlamak lazım.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Sayın Başkanım, konu şuraya doğru giderse, sahipli hayvan ve sahipsiz hayvan problemini biz ayıramaz isek problem orada başlar.

BAŞKAN – Sahipli hayvan ne demek?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Sahipli hayvan, biri tarafından bakılan, ihtiyaçları giderilen, kendi evi veya mülkünde beslenen hayvan demektir.

BAŞKAN – Bu kayıt altında mıdır şu anda mesela?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Bunların kayıt altında olanları var, olmayanları var ama sahipsiz hayvana...

BAŞKAN – Kayıt altında nasıl oluyor? Mesela ben evimde köpek besliyorum, bunun nereye kaydedilmesi gerekiyor?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Şimdi bir defa veteriner hekimler bu kaydı yapabiliyor; biliyorsunuz, kimlik veriyorlar, karneleri var. Belediyeler... Gıda Kontrol Genel Müdürlüğünün yeni çıkan bir yönetmeliği de var onların efendim, bütün kayıtların orada olması gerekiyor.

BAŞKAN – Mevcut yasada hayvanı sahiplenen kişinin belli bir sürede bunu bildirme zorunluluğu yok herhâlde, bildiğim kadarıyla.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Şu anda yok fakat olması gerekir.

BAŞKAN – Bunun bir zorunluluk hâline getirilmesi lazım. Bir defa, ben sahipli hayvanın ne demek olduğunu ve kayıt altına almamızın mutlaka zorunlu olduğunu düşünüyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Sayın vekilimize ben katılıyorum. Şu anda, tabii, hayvanları sahiplendirmeye çalışma düşüncemize, sayın vekilimizin de o kaygısına da katılıyorum ama sokaktaki hayvanlar biterse, sadece sahipli hayvanlar kalırsa bunu yönetmek çok kolay. Bunun karnesini de yaptırırız, buna eğitim de verirsiniz, sertifikalı olanlar, bu işi öğrenenler bakar falan ama bizim acil meselemiz sokaktaki hayvanlar. İşkencenin yüzde 90’ı bunlarda, problemin yüzde 90’ı yine sokaklarda; sahipli hayvanlardan şikâyetler çok çok az ve işkenceler de çok az. Önce şu işi bitirmemiz yani bir sıfırlamamız lazım.

Teşekkür ediyorum.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben bir konuyu sormak istiyorum: Şimdi, bu ev hayvanlarını veteriner hekime düzenli götürüyorsunuz ama son derece ilkel bir karnesi var, çoğu zaman evde kayboluyor. Bunu tek bir merkezde yani veteriner hekimlerin, tıpkı eczacıların veya avukatların gibi bir merkezi bir şeyi var mı?

BAŞKAN – Tarım ilçe müdürlükleri olmalı ama yok şu anda yok.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Nüfus müdürlüğü diyeyim –tırnak içinde- hayvanların nüfus müdürlüğü gibi.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Çip takacaklar bunlara, olacak bu.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – O öngörülüyor mu yani öyle bir çalışması mı var Tarım Bakanlığının?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MURAT ÇETİNKAYA – Gıda Kontrol Genel Müdürlüğünde de öyle bir çalışma var. Bizim şu anda 5199’a da bu konulabilir.

BAŞKAN – Şu anda mevcut uygulamada yok ama konulmalı, mevcutta yok yani.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Yoksa o ilkel kartla bir takip falan yapılmıyor.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Başkanım, mevcut uygulamada yavrulanan hayvanların kayıt altına alınmasına ilişkin düzenleme var, 4’üncü maddenin son fıkrasında ama tabii çok sınırlı.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Hangi yasada var?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – 5199’un 4’üncü maddesinin son fıkrasında şöyle geçiyor: “Söz konusu hayvanlarını yavruvatmak isteyenler doğacak yavruları belediyece kayıt altına alarak bakmakla veya dağıtımını yapmakla yükümlüdür.” Sadece doğacak hayvanlara yönelik sınırlı bir düzenleme var, bu genişletilebilir tabii.

BAŞKAN – Kime kayıt ettirecek?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Bu, mevcut 5199’un 4’üncü maddesinin (k) bendi.

BAŞKAN – Kime kaydettirecek peki?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Alt düzenlemelerde yer alıyordur Başkanım belki.

BAŞKAN – Yönetmelikte vardır belki.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Yönetmelikte olabilir yani.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tek bir merkezde toplanması öngörülüyor mu peki?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Yönetmelik hükümlerini şu an bilemediğim için açıklama yapamayacağım.

BAŞKAN – Belki yönetmelikte vardır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada “yükümlülük” diyor ama karşılığında herhâlde bir cezai hüküm...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – İdari yaptırım var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O kişiye karşı.

Biz genel olarak bugün konuştuk, genel konuşmamızı da sokak hayvanlarının kısırlaştırılması gerektiği ve kısırlaştırılması üzerine kurduk. Bunu sadece özellikle Komisyon toplantısının bir yerinde vurgulamak bakımından söylüyorum. Sokak hayvanları bakımından kısırlaştırmaya karşı olan gerek Türkiye’de gerek dünyada bu doğrultuda bir STK veya görüşü olan bir insan grubu var mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Hiç kimseyle karşılaşmadık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Herkesin hemfikir olduğu...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Bazı sivil toplum örgütleri var benim bildiğim.

BAŞKAN – Sivil toplum kuruluşlarını da dinleyeceğiz, içlerinde belki karşı olanlar vardır, dinledikten sonra öğreneceğiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O doğrultuda size bir şikâyet geldi mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Bizim görüşme süreçlerinde ona karşı çıkan hiç kimse çıkmadı.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Kıymetli Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonun asli üyesi olmamakla beraber dışarıdan gençleri temsilen katılıyorum. Sadece birkaç hususta ben de görüş beyan etmek istiyorum. Özellikle, az önce üzerinde tartışmalarda bulunuldu. Hayvan sahipliğinin zorlaştırılmasıyla alakalı değil de sorumluluğun artırılmasıyla alakalı daha önce yaptığımız toplantılarda da şöyle bir neticeye varmıştık aslında: Bir eğitimin süreci ve eğitimin neticesinde bir sertifika verilmesi. Bu, hayvan sahiplenmenin zorlaştırılmasından ziyade sorumluluk bilincinin artırılmasını sağlayacaktır diye düşünüyorum ve sertifika sahibi olmayan vatandaşlarımıza hayvan satışının zorlaştırılması, belki mümkün kılınmaması bence bu işin önünü iyice alacaktır.

Bir de bu dijital kimliklendirmeye alakalı daha önce yaptığımız toplantıda bunun hem rasyonel verilerin daha sağlıklı takip edilmesi hem de hayvan sahiplerinin, hangi hayvanın kimin yanında bulunduğu, hangi hayvanın sahibinin kim olduğunun ya da el değiştirdiyse yeni sahibinin kim olduğunun bilinmesi açısından çok çok kıymetli diye düşünüyorum. Çünkü aslında bizim “sokak hayvanı” diye tabir ettiğimiz, Türkiye’de şu anda hayvan hakları konusunda en büyük probleme yol açan sahipsiz hayvanların sayısının artmasının en büyük sebeplerinden biri de bir hevesle alınmış evcil hayvanların o heves geçtikten sonra sokağa bırakılması, sokağa terk edilmesi. Bunun önüne geçilmesi açısından böyle bir sorumluluk alanının oluşturulması şart diye düşünüyorum.

Bir ikincisi bu ihbar mevzuu. Yani her iki bakanlığımızın da bu konuda çeşitli zorluklar yaşadığını ve de muhtemel zorluklar yaşayacağını biz de tahmin edebiliyoruz ama burada hayvan sahibinin şikâyetine sadece bağlı olması demek orada maalesef eziyetlerin önüne geçilememesi demek ama bütün vatandaşlarımızın ihbarına açık olması demek bu sefer de iş yükünün inanılmaz artması, hatta bu işin suistimale doğru gidebilmesi ihtimalini doğuruyor. Burada muhakkak bir ara formül bulunmalı. Daha önce zannediyorsam valiliklerin uhdesinde bir il, hayvan haklarını koruma komisyonu...

BAŞKAN – Var, şu anda var. İl ve ilçelerde hayvan hakları komisyonları var.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – İşlevsel hâle getirmek için...

BAŞKAN – İşlevsel değil.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Belki sivil toplumu için içine dâhil ederek ya da -Serap Hanım çok mantıklı bir çözüm önerisi söyledi- veteriner fakültelerinin, bu işin bilimsel kısmını da iyi bilen insanların da bu işe dâhil edilmesi muhakkak işin kalitesini artıracaktır diye düşünüyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Sayın Vekilim, alternatifleri çoğaltabiliriz ama bunun simülasyonunu yapmak çok zor yani ileride ne çıkacak karşımıza bilemiyoruz açıkçası.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Bir ikincisi, tabii, siz sadece suç ve bunun kanıtlanması diye bakıyorsunuz ama o işe eğer zamanında müdahale edilmezse hiç manası yok. Yani zamanında müdahale etmenin... Daha sonra suç olduğu anlaşıldı, sorunu çözmedikten sonra bunu kanıtlamanın bize katacağı hiçbir şey yok.

Son olarak, kıymetli genel müdürümüz de daha önce bu kısırlaştırmayla alakalı alınması gereken tedbirlerin –siz “şok tedbir” diye ifade ettiniz, çok doğru- bir kısırlaştırma seferberliği ya da kampanyası hâlinde... Hem STK’lar hem akademisyenler hem veterinerlik fakülteleri hem biz siyasilere hem bürokratlarımız belki ülkede böyle bir şey yapılabilir.

Hemen şimdi, üç ay içerisinde ya da bir yıl içerisinde... 2020 yılı mesela kısırlaştırmanın tamamlanma yılı olarak ilan edilebilir. Tabii, daha düzgün ve süslü ifadeler bulunabilir belki ama işin özü itibarıyla söylüyorum. Böyle de bir naçizane önerim olacak.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Belediyelerin üzerine sadece –tekrar vurguluyorum- belki böyle bir hedef belirleyip sadece belediyelerin üzerine bırakmanın çok fayda getirmeyeceğini düşünüyorum çünkü yıllar, geçen bütün bu yıllar içinde 1.300 belediyenin içinden sadece 234 tanesi bakımevi kurmuş. Yani gönüllülük esası zaten işin içine katılmalı ama mutlaka genel bütçeden bu konuya bir bütçe ayrılmalı. Ayrılmadan önce gerekli bilimsel çalışmalar yapılarak bu kısırlaştırma işleminde kullanılacak olan ilaçların belki de önce yerliliğini sağlamalı. Yani bunun da bize böyle bir mirası olur belki; sağladığımız ürünün de Türkiye’deki sorunu çözdükten sonra bu doğrultuda çalışma yapacak diğer ülkelere de belki ihracını sağlamış oluruz diye düşünüyorum.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Vekilim, şöyle bir konuyu daha ifade edeceğim dediğiniz üzerine: Ben Jülide Hanım’ın dediğine katılıyorum, bu iş genelde biraz üzerine düşme, gönüllülük ve dert edinme meselesi aslında. Bunu da maalesef somut kavramlarla ifade edemiyorsunuz ama toplumda böyle bir gündem oluşturacak, toplumun bütün tarafları tarafından desteklenen kampanya oluşturulabilirse, bu büyük ölçüde duyarlılığı artıracak ve netice almamızı sağlayacaktır diye düşünüyorum.

Bir de çok küçük bir önerim daha var. Yanlış hatırlıyorsam Eyüp Belediyemizin uygulamasıydı. Bu işi çevreye duyarlı bir kampanya hâline de getirebilmek adına söylüyorum. Yani dönüşümü yapılabilecek atıkları özellikle gençler ve çocuklar bir makineye atıyor ve atıkları o döngüsel atık adedince aşağıdan sokak hayvanları için mama dökülüyor gibi. Yani bu işi aslında birkaç farklı alanla beraber...

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Kiosk onlar, petler, kullanılmış bardaklar, şişeler...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii, pet şişeleri atıyorsunuz, mama dökülüyor. Bu çok basit bir örnek ama şunu söylüyorum: Toplumun bütün kesimlerinin duyarlılığını artırmak açısından böyle birkaç farklı alanla daha entegre bir şekilde bu süreci yönetirsek bence 2020 yılının sonunda bu işi bitirmiş oluruz diye düşünüyorum. Herhâlde yaptığımız en hayırlı işlerden biri de bu olur.

Teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Evet, Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU
– Bir cümleyle bitireceğim Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de özür dilerim, bir araya gireyim, size son sözünü verelim.

Ben yine gerçekçi hareket etmemiz konusunda ısrarcıyım. O da şu: Yani bir çalışma hiçbir zaman bir şans faktörüne veya öngörülemezlik üzerine, bu gönüllülük esası dahi olsa... Tabii çok gönülden, bu konularla ilgili çaba harcayan belki binlerce, yüz binlerce, milyonlarca vatandaşımız var ama mutlaka devletin bu bütçe konusunda bir kaynak ayırması çok önemli. Yani bu sadece belediyelere bırakılmayacak kadar önemli.

Atıkla ilgili, plastik atıklarla ilgili, biliyorsunuz biz ithal olarak atık alan bir ülkeyiz maalesef. Ben onun üzerine de eğilme gayretindeyim. Dolayısıyla şu an mevcut bütçeyi, kaynağı eğer belirli bir ölçüde ayırırsa bu iş çok daha kolay, çok daha kontrollü bir şekilde, bazı hayvanlar... Bu “Ben kısırlaştıramadım, belediye olarak, dur, bir şekilde bunları yok edeyim, sonuçta ortada hayvan kalmazsa sorun da kalmaz.” anlayışına terk edilmemiş olur. Ama o aşamada ve ondan sonraki bütün süreçlerde bir bilinçlenme çalışması -ki o bir anda olmuyor tabii zamana yayılıyor- başlatılarak -sizin verdiğiniz örnekte olduğu gibi de- o sürecin de işleminde fayda var ama biz hemen çözmek istiyorsak, bunu da en uygun ve hayvanlara zarar vermeden, birilerinin onları öldürmesine, şiddet uygulamasına fırsat vermeden yapmak istiyorsak bu iş hiç 300 milyonluk bir bütçeye evrilmeden, gerekiyorsa belediyelere bu doğrultuda aktarılan kaynak aktarılmadan bir fonda toplanıp bu doğrultuda merkezî ağırlıklı bir yönetim planlamasıyla, bu işin 2020 yılında çözülmesini sağlayıp sonra yaptırımlarıyla birlikte belediyelerce de denetlenmesi diye... Ben de konuyu biraz bu çerçevede genişletmiş olayım.

BAŞKAN – Buyurun Serap Hanım.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Başkanım, ben de bir küçük ilave yapayım.

Madem atıktan bahsedildi, Külliye merkezli, Cumhurbaşkanımızın eşi Emine Erdoğan’ın yürüttüğü bir proje var, Sıfır Atık Projesi. Belki bu, hayvan hakları, barınaklar, belediyelerin yükümlülüğü, kaynak meselesini bu Sıfır Atık Projesi’yle entegre hâle getirebilirsek... Ciddi anlamda belediyeler bunu benimsedi. Ben İstanbul Milletvekiliyim, kendi bölgemde bile birçok belediye bunu çok güzel biçimde uyguluyor ve ciddi bir kaynak da meydana geliyor. Dolayısıyla, belki bu entegrasyon sağlanabilirse bu, bu kaynak sorununa çözüm olabilir. Birinci söylemek istediğim bu.

İkincisi de: Konseyde bu tip mevzularda –Avrupa Konseyinde bir görevim var benim- toplumsal farkındalığın artması için parlamenter kampanyalar başlatıyorlar. Belki Komisyonumuz vesilesiyle, sonuçta bu asli bir komisyon değil, bir araştırma komisyonu yani mevzuat bağlamında bilmiyorum bir araştırma komisyonundan böyle bir şey çıkıyor çıkmıyor ama olabiliyorsa eğer bu Komisyonun çalışması için de parlamenter bir kampanya başlatsak toplumsal farkındalığın artması, toplumun tüm kesimlerine bu hayvan hakları meselesinin yaygınlaştırılması için, belki bu da o toplumsal, zihinsel dönüşüme katkı sağlayabilir.

Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yalnız, şöyle küçük bir çelişki var, onu söylemek istiyorum. Şimdi, Sıfır Atık Projesi bir yanda ama dünyada en fazla çöp ithal eden ülkelerden biriyiz ve bunun için de kanserojen maddelerin ayrıştırılması yapılmadığı için onları geri dönüşüme soktuğunuzda kanserojen maddeler içeren atıklar birdenbire sizin gıda satın aldığımız bir ürünün ambalajına dönüşebiliyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tam da bunun için yapıyor zaten bu kampanya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şöyle bir şey var: Geri dönüşüme sokamadıklarımız var, soktuklarımız var yani işin temel noktası aslında... Bizim ürettiğimiz çöplerden bahsetmiyorum, Amerika'nın ürettiği çöpten bahsediyorum, Çin'in ürettiği çöpten...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Kendi ürettiğimiz çöpü kendimiz kullanalım gibi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, diğer ülkelerin ürettiği çöpü ithal ediyoruz biz. Yani dolayısıyla, hani “dünyanın çöplüğü olmak” terimi var ya öyle de bir durum var, sadece böyle bir şey var. Bunu şunun için söylüyorum: İyi niyetli çabalar her zaman olacaktır. Bu işin maddi bir boyutu da olacaktır ama netice itibarıyla çöp ithal ederken aynı zamanda da yeterli tesislerimiz yokken geri dönüşüme sokmaya çalışmak şu an için henüz bu konuyu tam çözme formülüne ulaşamadığımızı gösteriyor. İyi niyetli çabalar var ama...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Çok başarılı örnekleri var.

BAŞKAN – Şöyle: Sıfır Atık Projesi zaten sizin tam da söylediğiniz konuya dikkat çekmek ve bu konuda da çöp ayrıştırma işlemlerini bir an evvel yapabilmek adına, özellikle kamu kurumları ve belediyeler de bu konuda hızlı bir hareket gerçekleştirerek dışarıdan da en az şekilde çöp alınabilecek hâle gelebilmek adına yapılan bir proje bu ve buna da bu hedeflerimize de hızlı bir şekilde varmak üzere de devam ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dışarıdan zaten çöp almamızı gerektirecek bir şey yok teminde.

BAŞKAN – Ama şu anda işte o dönüşümle ilgili olarak katı atık ve diğer atıkların toplanmasıyla ilgili tam sistem oturmadı. O sistemi oturtabilmek için yaptığımız bir çalışma var şu anda.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şöyle küçük bir örnek vereyim: Zonguldak'ın Kozlu ilçesi sahilinde geçtiğimiz ay binlerce -bakın çok ilginç gelecek, size fotoğraflarıyla birlikte, videolarıyla birlikte verebilirim- şırınga, ilaç, kan torbası, serum, binlerce...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tıbbi atık yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet evet, tıbbi atık.

Yani tıbbi, kimyasal, nasıl değerlendirseniz ve öyle enteresan ki o sahil hattı boyunca, bir yanda hava güzelken çocuklar uçurtma uçuruyor, insanlar piknik yapıyor, denize giriyor, sokak hayvanları dolaşıyor ve orada aynı zamanda şırıngalar ve iğneleri de var. Bununla ilgili soru önergesi, araştırma önergesi verdik yani gündeme gelsin de sorun ortadan kalsın, kaynağı, nedenleri ortadan kaldırılsın diye. Bunun Zonguldak'ın kendi içindeki hastanelerden hangi dönem, her nasılsa ortaya çıktığı, neden imha edilmediği, imha etmesi gereken firmalar var, onların bir ihmali mi, kurumlarımızın ihmali mi veya Karadeniz'e boşaltılan tıbbi atıklar mı sahile vuruyor, nedir diye hâlâ daha araştırması yapılıyor. Yani demek istediğim, bu atık konusu çok kritik, çok önemli bir konu.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Çok güzel bir çalışma sürüyor Sayın Vekilim, gerçekten.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, demek istediğim yani ortadan kaldırılması gerekli, olabildiğince bu ithal atıktan da ülkemizi kurtarmamız gerekli. Yani bu, bizim kültürümüze de hiç uygun değil, yabancı ülkelerin çöpünü almak bizim Anadolu kültürüne de hiç has bir özellik değil. Bir an önce devlet kurumları olarak bundan kurtulmamız gerekli diyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Genel Müdürüm, en son size verelim sözü ve bitirelim.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Başkanım, biz, bu karşılaştırmalı hukukla alakalı çalışma yaptık, bilgi notunu ulaştıracamız Komisyona ama akademik dünyanın 5199 sayılı Yasa’yla ilgili çok zengin olmadığını da gördük bu arada. Ben sadece Komisyona katkı olsun diye, İstanbul Şehir Üniversitesinden Profesör Doktor Mahmut Koca’nın karşılaştırmalı hukukla ilgili bir çalışma yaptığını biliyorum sadece. Biz de kendisinden faydalanmıştık, sadece onu belirtmek istedim.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Hukuk Fakültesi öğretim üyesi mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Profesörü.

BAŞKAN – İletişim bilgilerini alırsız sizden, Komisyonumuz bu konuda kendisini davet edebilir.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Bilgi notuyla beraber onu da iletebiliriz Başkanım, evet.

BAŞKAN – Tamam.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ABUZER YAZICIOĞLU – Teşekkür ediyorum. Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Toplantımız burada sona ermiştir.

Biz teşekkür ederiz arkadaşlar hepinize. Sağ olun.

Kapanma Saati: 13.11

